



# پاسخنامه

## دوازدهم انسانی

۱۲ بهمن ماه ۱۴۰۳



فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز  
برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو  
را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

ریاضی و آمار (۳)

۱- گزینه «۴»

(هاری پولاری)

$$a_n = 6n + 2$$

$$a_n = 50$$

طبق سؤال:

$$\Rightarrow 6n + 2 = 50 \Rightarrow 6n = 48 \Rightarrow n = 8$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۲- گزینه «۳»

(امیر حسن زاده فرد)

میزان حقوق اولیه بدون اضافه کار و با کسر مالیات ۱۰٪ عبارت است از:

$$\frac{90}{100} \times 15,000,000 = 13,500,000 \text{ تومان}$$

$$a_1 = 13,500,000 + 100,000 = 13,600,000 \text{ تومان}$$

$$a_n = a_1 + (n-1)d$$

$$\Rightarrow 22,500,000 = 13,600,000 + (n-1)(100,000)$$

$$\Rightarrow (100,000)(n-1) = 22,500,000 - 13,600,000$$

$$\Rightarrow (100,000)(n-1) = 8,900,000 \Rightarrow n-1 = 89 \Rightarrow n = 90 \text{ ساعت}$$

ماه ۳۰ روز در نظر گرفته شده پس روزانه ۳ ساعت اضافه کار لازم است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۳- گزینه «۱»

(میثم فشنوری)

هر سه روز هفته ۷۵۰ گرم مصرف می‌شود پس از یک هفته ۱۵۰۰ گرم

می‌شود. (۲ تا ۳ روز نیم برابر یک هفته کاری می‌باشد.)

$$15,000 \xrightarrow{1} 13,500 \xrightarrow{2} 12,000 \xrightarrow{3} 10,500 \xrightarrow{4} 9,000 \xrightarrow{5}$$

$$7,500 \xrightarrow{6} 6,000 \xrightarrow{7} 4,500 \xrightarrow{8} 3,000$$

۶۰۰۰ = پس از ۶ هفته

۳۰۰۰ = پس از ۸ هفته

$$\text{نسبت خواسته شده} = \frac{6000}{3000} = 2$$

$$a_n = a_1 + (n-1)d \Rightarrow a_7 = a_1 + (7-1)d$$

روش دوم:

$$a_7 = a_1 + 6(-1500) \Rightarrow a_7 = 15000 + (-9000) = 6000$$

$$a_9 = a_1 + 8d \Rightarrow 15000 + 8(-1500) = 3000$$

$$\frac{6000}{3000} = 2$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۴- گزینه «۴»

(مهمرب بگدرلی)

رابطه بازگشتی یک دنباله حسابی به شکل  $a_{n+1} = a_n + d$  بیان می‌شود. در نتیجه در عبارت صورت سؤال  $a_{n+1} = a_n + x$  همان اختلاف مشترک یعنی  $d$  می‌باشد. طبق گفته سؤال جمله پانزدهم، ۹ واحد از جمله دوازدهم بیشتر است:

$$d = \frac{a_{15} - a_{12}}{15 - 12} = \frac{9}{3} = 3$$

در نتیجه مقدار  $d$  برابر با ۳ است، پس  $x = 3$  است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۵- گزینه «۳»

(مهمرب زاده مهریان)

$$a_2 + a_{100} = 82 \Rightarrow a_1 + d + a_1 + 99d = 82$$

$$\Rightarrow 2a_1 + 100d = 82 \quad (I)$$

$$a_4 + a_{200} = 133 \Rightarrow a_1 + 3d + a_1 + 199d = 133$$

$$\Rightarrow 2a_1 + 202d = 133 \quad (II)$$

$$(I), (II) \Rightarrow \begin{cases} 2a_1 + 100d = 82 \\ 2a_1 + 202d = 133 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} -2a_1 - 100d = -82 \\ 2a_1 + 202d = 133 \end{cases}$$

$$\Rightarrow 102d = 51 \Rightarrow d = \frac{51}{102} = \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow a_1 = 16$$

$$\Rightarrow a_{201} = a_1 + 200d = 16 + 200 \left(\frac{1}{2}\right) \Rightarrow a_{201} = 116$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۶- گزینه «۱»

(مهمرب بقرایی)

$$a_7 - a_6 = (a_1 + 6d) - (a_1 + 5d) = d \Rightarrow d = 3$$

$$a_1 = 7 \Rightarrow a_{10} = a_1 + 9d = 7 + 9 \times 3 = 34$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۷- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های - کنکور خارج از کشور ۹۹)

جمله عمومی دنباله حسابی  $a_n = a_1 + (n-1)d$  است، بنابراین:

$$a_3 + a_5 + a_{13} = 75$$

$$\Rightarrow (a_1 + 2d) + (a_1 + 4d) + (a_1 + 12d) = 75$$

$$\Rightarrow 3a_1 + 18d = 75 \Rightarrow 3(a_1 + 6d) = 75 \Rightarrow a_1 + 6d = \frac{75}{3} = 25$$

$$\frac{a_7 = a_1 + 6d}{\rightarrow} a_7 = 25$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

ریاضی و آمار (۳) - اختیاری

(سعید عزیزقانی)

۱۱- گزینه «۳»

با توجه به این که  $S_1 = a_1$  است، با جایگذاری  $n=1$  جمله اول دنباله را به دست می آوریم:

$$S_n = \frac{r}{r-1}n^2 - \frac{1}{r-1}n \xrightarrow{n=1} S_1 = \frac{r}{r-1} - \frac{1}{r-1} = 1 \Rightarrow a_1 = 1$$

با توجه به اینکه  $S_2 = a_1 + a_2$  است با جایگذاری  $n=2$  داریم:

$$S_n = \frac{r}{r-1}n^2 - \frac{1}{r-1}n \xrightarrow{n=2} S_2 = \frac{r}{r-1}(4) - \frac{1}{r-1}(2) = 6 - 1 = 5$$

$$\frac{S_2 = a_1 + a_2}{a_1 = 1} \Rightarrow 1 + a_2 = 5 \Rightarrow a_2 = 4$$

با داشتن جمله اول و دوم دنباله اختلاف مشترک دنباله را به دست می آوریم:

$$d = a_2 - a_1 = 4 - 1 = 3$$

فرم جمله عمومی دنباله حسابی به صورت  $a_n = dn + b$  است که داریم:

$$a_n = dn + b \xrightarrow{d=3} a_n = 3n + b \xrightarrow{a_1=1} a_1 = 3 + b = 1$$

$$\Rightarrow b = -2$$

$$\Rightarrow a_n = 3n - 2$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه های ۶۱ تا ۷۱)

(مهمر همیری)

۱۲- گزینه «۲»

در یک دنباله حسابی اگر  $S_n$  را داشته باشیم، همواره دو برابر ضریب  $n^2$  مساوی اختلاف مشترک دنباله است. زیرا:

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) = na_1 + \frac{n^2}{2}d - \frac{n}{2}d$$

$$= \frac{d}{2}n^2 + (a_1 - \frac{d}{2})n$$

$$S_n = 3n^2 + kn \Rightarrow d = 2 \times 3 = 6$$

در ضمن می دانیم که  $a_r - a_s = (r-s)d$  پس:

$$a_{n+3} - a_{n+1} = ((n+3) - (n+1))d = 2d \xrightarrow{d=6} 2 \times 6 = 12$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه های ۶۱ تا ۷۱)

۸- گزینه «۲»

(پیمان طیار)

$$a_2 + a_3 + a_4 + a_5 = 20$$

$$(a_1 + d) + (a_1 + 2d) + (a_1 + 3d) + (a_1 + 4d) = 20$$

$$\Rightarrow 4a_1 + 10d = 20 \xrightarrow{+2} 2a_1 + 5d = 10$$

$$\Rightarrow a_1 + a_6 = a_1 + (a_1 + 5d) = 2a_1 + 5d$$

$$\Rightarrow a_1 + a_6 = 10$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه های ۶۱ تا ۶۸)

۹- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمانهای)

$$a_{12}^2 - a_8^2 = 240 \xrightarrow{\text{اتحاد مزدوج}} (a_{12} - a_8)(a_{12} + a_8) = 240$$

با استفاده از رابطه  $a_m - a_n = (m-n)d$  و جمله عمومی

$$a_n = a_1 + (n-1)d$$

$$\begin{cases} a_{12} - a_8 = (12-8)d \Rightarrow a_{12} - a_8 = 4d \\ a_{12} + a_8 = (a_1 + 11d) + (a_1 + 7d) = 2a_1 + 18d \end{cases}$$

$$\frac{(a_{12} - a_8)(a_{12} + a_8) = 240}{4d \times (2a_1 + 18d) = 240}$$

$$\Rightarrow 8d(a_1 + 9d) = 240 \Rightarrow d(a_1 + 9d) = 30$$

از طرفی  $a_{10} = 6$  پس:  $a_1 + 9d = 6$  و داریم:

$$d(a_1 + 9d) = 30 \Rightarrow d \times 6 = 30 \Rightarrow d = 5$$

$$\frac{a_1 + 9d = 6}{a_1 + 9 \times 5 = 6} \Rightarrow a_1 = 6 - 45 = -39$$

واسطه حسابی بین جملات چهاردهم و شانزدهم، جمله وسط آنها یعنی

جمله پانزدهم است. بنابراین:

$$a_{15} = a_1 + 14d = -39 + 14 \times 5 = -39 + 70 = 31$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه های ۶۱ تا ۶۸)

۱۰- گزینه «۳»

(مهمر ابراهیم توزندهانی)

$$a_n = a_1 + (n-1)d \Rightarrow a_n = 1 + (n-1)(3) \Rightarrow a_n < 50$$

$$3n - 2 < 50 \Rightarrow 3n < 52$$

$$\Rightarrow n < \frac{52}{3} = 17 \dots$$

$n \leq 17$ ، جمله کمتر از ۵۰ داریم.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه های ۶۱ تا ۶۸)

ریاضی و آمار (۱)

(مفهم بفرمایی)

۱۶- گزینه «۲»

تعداد مراجعه کنندگان به اورژانس یک بیمارستان در روز یک متغیر کمی نسبتی است. سایر گزینه‌ها درست هستند.

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۰ تا ۸۴)

(امیر مضموریان)

۱۷- گزینه «۴»

میانگین تعداد گل‌ها برابر است با:

$$\frac{x+1+2x+3x-2+4x-1}{4} = \frac{10x-2}{4}$$

۲۰ درصد بیشتر از تعداد گل‌های بازیکن A یعنی:

$$1/20(2x) = 2/4x$$

$$\frac{10x-2}{4} = 2/4x \Rightarrow 10x-2=9/6x \Rightarrow 0/4x=2 \Rightarrow x=5$$

تعداد گل‌های بازیکن D:

$$4x-1=4 \times 5-1=19$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۵)

(امیر حسن زاره فرد)

۱۸- گزینه «۱»

کافی است میانه هر دو دسته داده (Q<sub>۲</sub>) را با هم برابر قرار دهیم.

$$b-3, \quad \underbrace{b, b+2}_{Q_2}, \quad b+5$$

$$Q_2 = \frac{b+b+2}{2} = b+1$$

$$11 < a < 13 \Rightarrow 11-6 < a-6 < 13-6 \Rightarrow 5 < a-6 < 7$$

حال دسته دوم را مرتب می‌کنیم.

$$1, 5, \quad \underbrace{a-6, 7}_{Q_2}, \quad a, 18$$

$$Q_2 = \frac{a-6+7}{2} = \frac{a+1}{2}$$

$$\Rightarrow \frac{a+1}{2} = b+1 \Rightarrow a-2b=1$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۶ تا ۸۸)

۱۳- گزینه «۱»

(میثم فشنوری)

$$a_1 = 20, \quad a_2 = 25, \quad a_3 = 30 \Rightarrow d = 5$$

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) \Rightarrow 1250 < \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) < 1400$$

$$1250 < \frac{n}{2}(2(20) + (n-1) \times 5) < 1400$$

$$1250 < \frac{n}{2}(40 + 5n - 5) < 1400 \Rightarrow 1250 < \frac{n}{2}(35 + 5n) < 1400$$

با جایگذاری  $n = 20$  جواب بدست می‌آید.

$$1250 < \frac{20}{2}(35 + 5(20)) < 1400$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

۱۴- گزینه «۲»

(رضا قانباتی)

$$d = \frac{b-a}{k+1} \Rightarrow d = \frac{49-4}{4+1} = \frac{45}{5} = 9$$

$$4, x, y, z, w, 49 \Rightarrow 4, 13, 22, 31, 40, 49$$

$$\Rightarrow \begin{cases} z = 31 \\ w = 40 \end{cases}$$

$$w, z \text{ واسطه حسابی } = \frac{40+31}{2} = \frac{71}{2} = 35.5$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۱)

۱۵- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمانته‌ای)

مجموع ۱۶ جمله اول دنباله حسابی با جمله اول  $a_1 = 5$ ، برابر است با:

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) \Rightarrow S_{16} = \frac{16}{2}(2 \times 5 + 15d)$$

$$\Rightarrow S_{16} = 8(10 + 15d)$$

اگر ۳ واحد به اختلاف مشترک جملات اضافه شود، آنگاه  $d' = d + 3$

بنابراین مجموع ۱۶ جمله اول دنباله جدید برابر می‌شود با:

$$S'_{16} = \frac{16}{2}(2 \times 5 + 15d') = 8(10 + 15(d+3))$$

$$= 8(10 + 15d + 45) = 8(10 + 15d) + 8 \times 45 = S_{16} + 360$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه ۷۱)

زاویه مربوط به B تعداد افراد B  
مجموع افراد ۳۶۰

$$\frac{6x}{9x} = \frac{\text{زاویه B}}{۳۶۰} \Rightarrow \frac{۲}{۳} = \frac{\text{زاویه B}}{۳۶۰}$$

$$\Rightarrow \text{زاویه B} = \frac{۳۶۰ \times ۲}{۳} = ۲۴۰$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۵)

(سعید عزیزقانی)

۲۳- گزینه «۲»

با توجه به اینکه دامنه تغییرات برابر است با ۱۵، داریم:

$$R = ۱۵ = \text{کوچکترین داده} - \text{بزرگترین داده}$$

از طرفی با توجه به نمودار جعبه‌ای فاصله کوچکترین تا بزرگترین داده برابر است با:

$$R = k + k + ۲ + ۲k - ۳ = ۱۵ \Rightarrow ۴k - ۱ = ۱۵ \Rightarrow ۴k = ۱۶ \Rightarrow k = ۴$$

دامنه میان چارکی در نمودار جعبه‌ای برابر طول جعبه است بنابراین:

$$Q_3 - Q_1 = k + ۲ = ۴ + ۲ = ۶$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۹)

(علی قورمان زاده)

۲۴- گزینه «۴»

۹۶ درصد داده‌ها در فاصله  $(\bar{x} - ۲\sigma, \bar{x} + ۲\sigma)$  قرار دارند:

$$\begin{cases} \bar{x} - ۲\sigma = ۵۰ \\ \bar{x} + ۲\sigma = ۷۲ \end{cases}$$

$$۲\bar{x} = ۱۲۲ \Rightarrow \bar{x} = ۶۱$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۹۲ و ۹۳)

(مهرداد مهربان)

۲۵- گزینه «۳»

$$\text{دامنه تغییرات: } ۷x + ۱ - (۲x - ۶) = ۵x + ۷$$

$$\text{دامنه میان چارکی: } ۵x - ۱ - (۳x - ۶) = ۲x + ۵$$

با توجه به صورت سؤال دامنه تغییرات از دو برابر دامنه میان چارکی ۲ واحد بیشتر است، پس:

$$۵x + ۷ = ۲(۲x + ۵) + ۲ \Rightarrow ۵x + ۷ = ۴x + ۱۰ + ۲$$

$$\Rightarrow x = ۱۲ - ۷ \Rightarrow x = ۵$$

$$\text{میانها} = ۲x + ۵ \xrightarrow{x=۵} ۲(۵) + ۵ = ۱۵$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

(میثم فشنوری)

۱۹- گزینه «۱»

۱,۱,۱, ۲, ۲, ۲, ۴, ۴, ۵, ۵, ۵, ۵, ۵, ۵, ۵

$$Q_1 = ۲ \quad Q_2 = ۴ \quad Q_3 = ۵$$

مد: ۵

میانها: ۴

$$Q_3 - Q_1 \Rightarrow ۵ - ۲ = ۳$$

دامنه میان چارکی: ۳

مقدار خواسته شده:  $۵ + ۴ + ۳ = ۱۲$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۵)

(مهید بیکرلی)

۲۰- گزینه «۴»

نکته ۱: اعمال جمع و تفریق درواریانس بی تأثیر است.

نکته ۲: هرگاه داده‌ها در مقدار x ضرب شوند، واریانس قدیم در  $x^2$  ضرب می‌گردد:

$$\sigma^2 = ۹ \times \left(\frac{۲}{۳}\right)^2 = ۴$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

(مهدی ابراهیم توزنده‌جانی)

۲۱- گزینه «۲»

می‌توان نوشت:

$|x_i - \bar{x}|: ۱, ۲, ۲, ۲, ۳, ۳, ۴, ۵$  قدرمطلق انحراف از میانگین داده‌ها

$$\text{واریانس} = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

$$\sigma^2 = \frac{۱^2 + ۲^2 + ۲^2 + ۲^2 + ۳^2 + ۳^2 + ۴^2 + ۵^2}{۸} = \frac{۷۲}{۸} = ۹$$

$$\text{انحراف معیار: } \sigma = \sqrt{۹} = ۳$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

(رضا قانباتانی)

۲۲- گزینه «۴»

$$C = x \Rightarrow \begin{cases} A = ۲x \\ B = ۶x \end{cases}$$

$$\text{مجموع افراد} = x + ۲x + ۶x$$

$$\text{مجموع افراد} = ۹x$$

علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)

۲۶- گزینه ۴»

(یاسین موریان)

خطاهای متن عبارتند از:

(۱) نثر دوره معاصر را بیشتر با نثر داستانی می‌شناسیم.  
(۲) زمینه‌های گرایش به «رمان‌نویسی و نثر داستانی» را به معنای نوین آن، عبدالرحیم طالبوف و زین‌العابدین مراغه‌ای با سفرنامه‌های خیالی خود ایجاد نمودند.

(۳) جلال آل‌احمد، در زمرة نویسندگان سبک تلفیقی جای می‌گیرد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۷۲ و ۷۳)

۲۷- گزینه ۳»

(هومن نمازی)

سیمین دانشور در شیراز و محمدعلی جمال‌زاده در اصفهان متولد شدند.  
(رد گزینه‌های «۱» و «۴»)

«ملاقات در شب آفتابی» اثر علی مؤذنی است (مورد «ب»). موارد «الف، ج و د» نیز به ترتیب مربوط به جلال آل‌احمد، جمال‌زاده و سید مهدی شجاعی است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۴ و ۸۰)

۲۸- گزینه ۴»

(هومن نمازی)

نثر این دوره به‌ویژه در قالب داستان‌نویسی ادامه یافت. سال‌های پس از جنگ دوران شکوفایی رمان‌نویسی بود. سفر ششم از آثار علی مؤذنی است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۸ تا ۸۰)

۲۹- گزینه ۱»

(هومن نمازی)

محمد رضا سرشار (رضا رهگذر): مهاجر کوچک - آگه بابا بمیره  
محمدعلی جمال‌زاده: راه‌آب‌نامه - تلخ و شیرین - یکی بود، یکی نبود  
سیمین دانشور: سووشون - شهری چون بهشت - آتش خاموش  
علی مؤذنی: دلاویزتر از سبز - ظهور - سفر ششم - ملاقات در شب آفتابی

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۴، ۷۶ و ۸۰)

۳۰- گزینه ۱»

(هومن نمازی)

موارد «ب، ج، و د» صحیح هستند.

تشریح موارد نادرست:

الف) ۱۳۰۰ هـ. ق نادرست است و باید هجری شمسی باشد.

ه) نمونه نثر تلگرافی را در مدیر مدرسه می‌توان به کمال دید.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۶۹، ۷۰، ۷۱ و ۷۴)

۳۱- گزینه ۳»

(مجتبی فرهادی)

گزاره‌های «ب، د و ه» نادرست است.

«ب»: مهم‌ترین ویژگی زبانی سبک عراقی درهم‌آمیختگی مختصات نو و کهن است که گاهی در یک شعر کوتاه هم دیده می‌شود، نه مهم‌ترین ویژگی این شعر به‌طور کلی.

«د»: تاریخ‌نویسی از اوایل دوره مغول، به سبب علاقه شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد و در دوره تیموری هم ادامه یافت.

«ه»: پرهیز از زهد ریایی، توجه به صفا و پالایش درون، برتری عشق بر عقل و امثال آن‌ها مفاهیم و اندیشه‌های شعر این دوره را رقم می‌زنند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۹)

۳۲- گزینه ۳»

(یاسین موریان)

سبک شعری بیت گزینه ۳» خراسانی است؛ درحالی‌که سایر ابیات، در سبک عراقی سروده شده‌اند.

ویژگی‌های سبک خراسانی در بیت گزینه ۳» توصیفات طبیعی و مدح پادشاه

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» در این بیت، سعدی بیان می‌کند که سخنان نغز، از درون پُراندوه برمی‌آید و برای تفهیم این مفهوم، از تمثیل استفاده می‌کند (غم‌گرایی). هم‌چنین، کاربرد بیشتر واژگان عربی نسبت به دوره گذشته مشهود است.

نکته مهم: در مقایسه سبک‌های مختلف، باید ویژگی‌های غالب بیت را در نظر گرفت و نباید صرفاً با مشاهده یک ویژگی، سبک آن را تعیین کرد. مثلاً در این بیت، «همی» به کار رفته است که در کتاب درسی، «همی» را در سبک خراسانی پر کاربرد دانسته است؛ اما سبک بیت، عراقی است. باید توجه داشته باشیم که دوره‌های سبک‌شناسی، در ادامه یکدیگر هستند و نمی‌توانیم آن‌ها را کاملاً از یکدیگر مجزا کنیم و ممکن است بعضی از ویژگی‌های سبک قبلی، در سبک بعدی نیز کاربرد داشته باشند. ما باید به ویژگی‌های غالب بیت توجه کنیم و سپس، سبک بیت را تعیین کنیم.

گزینه ۲» در این بیت، تخلص شاعری «اوحدی» به کار رفته است و هم‌چنین، غم‌گرایی و هجران نیز مشاهده می‌شود؛ بنابراین، سبک بیت، عراقی است.

گزینه ۴» سعدی در این بیت، دو مفهوم اساسی را بیان می‌کند: ۱- بخت و سرنوشت، او را به تخت پادشاهی برساند (اعتقاد به قضا و قدر)، ۲- مقام والای معشوق؛ سعدی بیان می‌دارد که همراهی با معشوق، لذت‌بخش‌تر و باارزش‌تر از رسیدن به پادشاهی است (ترجیح درکنار معشوق بودن، بر پادشاهی و بالاترین مرتبه‌ها) بنابراین، سبک بیت، عراقی است. توجه داشته باشید که بیت، مدحی نیست و سعدی با بیان «تخت پادشاهی»، صرفاً در پی بیان این نکته است که بزرگ‌ترین مقام‌ها و دارایی‌ها، در مقابل معشوقش، بسیار ناچیز هستند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۸)

۳۳- گزینه ۲»

(رضا رنبری)

در این گزینه «یدین» مجاز از انگشت می‌باشد. (به علاقه کلیه) در سایر گزینه‌ها هیچ گونه مجازی مشاهده نمی‌شود!

**تشریح گزینه‌های دیگر:**

گزینه ۱» واژه مشکوک «کف» در معنای اصلی «انبوهی از حباب که بر روی آب می‌نشیند» به کار رفته است؛ بنابراین، مجاز ندارد.

گزینه ۳» واژه مشکوک «شراب» در معنای اصلی «باده - می» به کار رفته است؛ بنابراین، مجاز ندارد.

گزینه ۴» واژه مشکوک «جهان» در معنای اصلی «گیتی - عالم» به کار رفته است؛ بنابراین، مجاز ندارد.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۴- گزینه ۳»

(رضا رنبری)

تشبیه: «مه‌طلعتی»: طلعت (چهره) به ماه تشبیه شده است. (تشبیه درون واژه‌ها) / در بیت دوم، شاعر معشوق را برتر از گل می‌داند. (تشبیه مرجح) = ۲ تشبیه

مجاز: «طره» مجاز از زلف است. (طره: موی جلوی پیشانی را گویند) / چمن: مجاز از باغ = ۲ مجاز

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۵- گزینه ۲»

(هومن نمازی)

بتان مجاز به علاقه شباهت از زیبارویان است.

**تشریح سایر ابیات:**

گزینه ۱» تنعم گل و نازیدن سرو تشخیص دارد و استعاره مکنیه، نفس مجازاً مدت کوتاه است.

گزینه ۳» نرگس چیزی را می‌طلبد و این تشخیص دارد.

گزینه ۴» سرو در این بیت خود درخت است و تشخیص دارد.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۶- گزینه ۳»

(مسمن اصغری)

مجاز: جام مجاز از می (شراب) / تشبیه: آن جام (شراب) / جناس: باقی (باقیمانده) و باقی (جاویدان)

**تشریح گزینه‌های دیگر:**

گزینه ۱» مجاز: - / تشبیه: پنداری جام جمم / جناس: جام و جم

گزینه ۲» مجاز: - / تشبیه: لب میگون / جناس: جام و جان

گزینه ۴» مجاز: جام و پیاله مجاز از شراب / تشبیه: - / جناس: جان و جام

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان و برید)

۳۷- گزینه ۲»

(سیدعلیرضا احمدی)

مجاز در بیت «الف»: «شیشه» مجاز از ظرف شیشه‌ای

مجاز در بیت «ب»: «جام» مجاز از شراب

**تکته:** گزینه ۳» بیشترین تعداد تشبیه (۴) را دارد، ولی فاقد مجاز است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۸- گزینه ۲»

(سیدعلیرضا احمدی)

«یک جرعه» مجاز از مقدار کم

«یک کوزه» مجاز از مقدار زیاد

تشبیهات: تو مانند سلسبیلی (چشمه‌ای در بهشت) و تو مانند یک کوزه انگبین هستی (از لحاظ شیرینی)

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۹- گزینه ۳»

(سیدعلیرضا احمدی)

بیت، فاقد کنایه است.

مجاز به علاقه شباهت: «نگار» استعاره مصرحه از یار است.

**تشریح سایر گزینه‌ها:**

گزینه ۱» «۱»: مجاز: زبان مجاز از سخن / تشبیه: تو مانند حلوا هستی.

گزینه ۲» «۲»: تشخیص: «روی ماه» / سجع: کلمات مسجع در پایان نیم‌مصراع

اول و دوم: «خنجر» و «لشکر»

گزینه ۴» «۴»: جناس: «حور» و «نور» / مجاز: «چشم» مجاز از نگاه

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۴۰- گزینه ۳»

(مجتبی فرهادی)

بیت گزینه ۳» بر وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن» سروده شده است در حالی که سایر ابیات بر وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» سروده شده‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۴۱- گزینه ۳»

(هومن نمازی)

وزن این بیت «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۴۲- گزینه ۴»

(حسن اصغری)

بیت گزینه ۴» به مفهوم برتری ارزش معشوق نسبت به همه هستی اشاره دارد.

سایر گزینه‌ها به یکتاگرایی و عدم توسل به غیر او اشاره دارد.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهومی، ترکیبی)

۴۳- گزینه ۳»

(مبثبی فرهاری)

مفهوم کلی و مشترک ابیات «الف، ج و ه» ناپایداری دنیا و موقعیت‌ها است. تغییر سریع اوضاع زمانه دقیقاً مفهومی است که ناپایداری اوضاع جهان را نشان می‌دهد و در این ابیات بدان اشاره شده است.

تشریح ابیات دیگر:

(ب) نکوهش دل‌بستن به دنیا و ترجیح گذراندن وقت با دوستان و همراهان به جای عشق‌ورزی به دنیا  
(د) مبارزه با مرگ و تقدیر ناممکن است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهومی، صفحه ۳۴)

۴۴- گزینه ۱»

(هومن نمازی)

(الف) اعتقاد به قضا و قدر (عراقی) / (ب) عشق زمینی (خراسانی) / (ج) غم‌گرایی (عراقی) / (د) خردگرایی و اعتقاد به اختیار و اراده (خراسانی) / (ه) خردگرایی (خراسانی)

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی و مفهومی، صفحه‌های ۳۷ و ۳۸)

۴۵- گزینه ۴»

(هومن نمازی)

این بیت اسیربودن را نمی‌ستاید بلکه گرفتار عشق بودن را بهتر از رهایی بپهوده و بی‌هدف می‌داند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهومی، صفحه ۵۵)

علوم و فنون ادبی (۳) - اختیاری

۴۶- گزینه ۴»

(یاسین مهریان)

«ظهور» اثری از «علی مؤذنی» است. سایر پدیدآورندگان، کاملاً درست ذکر شده‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۲ تا ۷۴ و ۷۷ تا ۸۰)

۴۷- گزینه ۲»

(هومن نمازی)

مهمترین حادثه ادبی دوره دوم شکل‌گیری کنگره نویسندگان است - مجموعه مقالات آل‌احمد با عنوان «ارزیابی شتابزده» منتشر شده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۸، ۶۹ و ۷۴)

۴۸- گزینه ۳»

(هومن نمازی)

در گزینه ۱» رکن اول مصراع دوم مفتعلن به مفعولن تبدیل شده است؛ در میان مصراع دوم گزینه ۲» فعلاتن به مفعولن تبدیل شده است؛ در میان مصراع دوم گزینه ۳» فعلاتن به مفعولن تبدیل شده است؛ در گزینه ۴» رکن دوم مصراع نخست مستفعل به مفتعلن تبدیل شده است.

(علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)، موسیقی شعر)

۴۹- گزینه ۲»

(ممسن اصغری)

وزن بیت این گزینه «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» است.

در رکن اول مصراع نخست، دو اختیار زبانی «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» و «حذف همزه» مشهود است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱» در رکن اول هر دو مصراع «فاعلاتن به جای فعلاتن» آمده است. وزن بیت این گزینه «فاعلاتن مفاعلن فعلن» است.

گزینه ۳» در رکن اول مصراع نخست «فاعلاتن به جای فعلاتن» آمده است. وزن بیت این گزینه «فاعلاتن فعلاتن فعلن» است.

گزینه ۴» در رکن اول هر دو مصراع «فاعلاتن به جای فعلاتن» آمده است. وزن بیت این گزینه «فاعلاتن فعلاتن فعلن» است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۵۰- گزینه ۳»

(مهرزاد مشایفی)

قلب: رکن دوم مصراع دوم (چل ز نور) / بلند تلفظ کردن

هجای پایانی: هجای کشیده پایان همه مصراع‌ها بلند تلفظ می‌شود.

رباعی مذکور فاقد اختیارات «حذف همزه، ابدال و تغییر کمیت مصوت» می‌باشد.

تکته: وزن اشعار سروده شده در قالب رباعی «مستفعل مستفعل مستفعل

فع» می‌باشد. اگر در یکی از سه رکن اول هر مصراع در رباعی به جای «مستفعل»، «فاعلاتن» بیاید، اختیار قلب رخ می‌دهد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)



فَ	عَ	لا	تَن	مَ	فا	عَ	نَ	فَ	عَ	نَ
U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
حا	ل	خو	نین	د	لان	ک	گو	ید		باز
-	U	-	-	U	-	U	-	-	-	-
وز	ف	لک	خو	ن	خم	ک	جو	ید		باز
-	U	-	-	U	-	U	-	-	-	-

اختیارات وزنی گزینه «۴»: آوردن «فاعلاتن» به جای «فعلاتن» در رکن آغازین هر دو مصراع / ابدال: تبدیل «فعن» به «فع لن» در رکن پایانی هر دو مصراع / بلند بودن هجای پایانی در هر دو مصراع (سه نوع)

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: آوردن «فاعلاتن» به جای «فعلاتن» در رکن آغازین مصراع اول / ابدال: تبدیل «فعن» به «فع لن» در رکن پایانی هر دو مصراع (دو نوع)  
گزینه «۲»: بلند بودن هجای پایانی در هر دو مصراع (یک نوع)  
گزینه «۳»: آوردن «فاعلاتن» به جای «فعلاتن» در رکن آغازین هر دو مصراع / بلند بودن هجای پایانی در مصراع دوم (دو نوع)  
(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

(مسن اصفری)

**۵۴- گزینه «۳»**

در ابیات گزینه‌های «۱ و ۲ و ۴» مشترکاً مفهوم «برتری معشوق و زیبایی او بر ماه و سرو» مشهود است؛ اما در بیت گزینه «۳» با بیانی استعاری (معشوق به سرو و ماه تشبیه شده است). حرکات و گفتار زیبای معشوق مورد نظر است و سخنی از برتری معشوق نسبت به سرو و ماه نیست.  
(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، ترکیبی)

(کتاب آبی پیمان‌های)

**۵۵- گزینه «۳»**

مفهوم مشترک ابیات مرتبط:  
توصیه به ترک تعلقات دنیوی و گذشتن از وجود مادی خویش قبل از مرگ (موتوا قبل آن تموتوا: بمیرید پیش از آن که بمیرید)  
بیت گزینه «۳»، بیانگر مفهوم «جان‌فشانی در راه معشوق» است.  
(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، ترکیبی)

**۵۱- گزینه «۳»** (مهورزاد مشایقی)

ابدال: در رکن پایانی مصراع دوم، به جای دو هجای کوتاه یک هجای بلند (این آمده است. وزن بیت: مفاعلتن مفاعلتن مفاعلتن مفاعلتن (فع لن))

**تشریح سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: هجای پایانی در هر دو مصراع بلند است و مشمول اختیار وزنی «بلند بودن هجای پایان مصراع» نمی‌شود.

گزینه «۲»: وزن بیت، «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلتن» می‌باشد و اختیار وزنی ذکر شده را ندارد.

گزینه «۴»: وزن بیت، «فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن» است و فاقد قلب می‌باشد.

(علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)، موسیقی شعر)

**۵۲- گزینه «۳»** (مهری فروتن)

حالتی که در صورت سؤال مطرح شده است زمانی رخ می‌دهد که اختیار وزنی ابدال توسط شاعر در یکی از مصراع‌ها به کار گرفته و در دیگری در دو هجای مقابل مصراع قبل که این اختیار استفاده شده است، به کار گرفته نشود. در این زمان با توجه به ماهیت اختیار وزنی ابدال ما به ازای دو هجای کوتاه در یکی از مصراع‌ها یک هجای بلند در مصراع دیگر است که از نظر تعداد و نظم هجایی یکسان نیست و چنین شرایطی فقط در بیت گزینه «۳»، در هجای سیزدهم و چهاردهم مصراع اول اتفاق افتاده است که دو هجای کشیده تبدیل به یک هجای بلند شده‌اند و سبب شده است که تعداد هجاهای مصراع اول ۱۴ و تعداد هجای دوم ۱۵ باشد.

**تشریح سایر گزینه‌ها:**

وزن عروضی گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» به شاعر اجازه اعمال اختیار وزنی‌ای را که سبب تغییر در تعداد هجاهای (ابدال) و یا در نظم هجایی آن‌ها (قلب، آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن، ابدال) آن‌ها شود را نمی‌دهد.

**تکلیف:** اختیار وزنی بلند بودن هجای پایانی در یکسان بودن تعداد و نظم هجایی دو مصراع هیچ تغییری ایجاد نمی‌کند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

**۵۳- گزینه «۴»** (رضا رنوبیری)

دقت کنید که «تعداد اختیارات» با «نوع اختیارات» متفاوت است! به همین دلیل نباید به سراغ شمارش اختیارات وزنی بروید، بلکه باید نوع اختیارات وزنی را بررسی کنید. / ۴ نوع اختیار وزنی وجود دارد: «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن - ابدال - قلب - بلند بودن هجای پایانی» / تمامی ابیات بر وزن «فاعلاتن مفاعلتن فعلن» سروده شده‌اند.

جامعه‌شناسی (۳)

۵۶- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

تشریح عبارات نادرست:

ب) در دوره اخیر و در جهان اجتماعی مدرن برخی مدعی شدند که ارزیابی‌های اخلاقی و نگاه‌های واسطه‌ای به قدرت و ثروت مانع توسعه و پیشرفت آنها شده است.

پ) وقتی ارزش غایی انکار می‌شود ارزش‌های واسطه‌ای نیز فاقد معنا و ارزش می‌شوند.

ث) انسان وقتی عملکرد سه‌گانه قدرت و ثروت و دانش را با یکدیگر مقایسه می‌کند معمولاً دانش را کاملاً مثبت و خوب، ثروت را خاکستری یا خنثی و قدرت را بیشتر منفی ارزش‌گذاری می‌کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۴ و ۵۵)

۵۷- گزینه «۱»

(یاسین ساعری)

تصمیم‌گیری درباره مسائل مشترک و رفع اختلاف‌ها و تضادها میان افراد و گروه‌هایی که با هم زندگی می‌کنند «سیاست» و «عمل سیاسی» را در زندگی اجتماعی پدید می‌آورد.

قدرت، وجه عینی و محسوس سیاست و جنبه الزام‌آور آن است ولی در گذشته قدرت مسئله اول و اصلی سیاست نبوده است. بلکه قدرت وسیله و ابزاری برای تحقق اهداف و فضیلت‌های اخلاقی قلمداد می‌شده است.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۵۶)

۵۸- گزینه «۳»

(مهم‌مهوری یعقوبی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) عده‌ای از اندیشمندان که بخشی عمده‌ای از سیاست را قدرت می‌پندارند، معتقدند سیاست با غایت و هدف سعادت و فضیلت داوری نمی‌گردد بلکه بیشتر با آرمان پیروزی، موفقیت و تسلط ارزیابی می‌شود.

پ) در گذشته به صورت عادی، سیاست محدوده حکومت و دولت به حساب می‌آمد ولی امروزه تمامی جامعه می‌تواند قلمرو سیاست باشد و این سخن هرگز به این معنا نیست که هر نگاه به جامعه و هر وجهی از جامعه، سیاسی باشد.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۶ تا ۵۸)

۵۹- گزینه «۳»

(فاطمه قریبیان)

قدرت اقتناعی با تغییر نگرش و باور فرد تابع قدرت اعمال می‌شود. در قدرت اقتناعی فرد محاسبه سود و زیان نمی‌کند / اقتناع در مواردی از طریق درست و شایسته و در مواردی از طریق نادرست شکل می‌گیرد / مورد قدرت اقتناعی تبعیت نشانه کار درست است / قدرت تنبیهی منحصر در دست دولت‌هاست / قدرت تنبیهی از طریق قانون و مراحل قانونی طی می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۸ و ۵۹)

۶۰- گزینه «۲»

(فاطمه قریبیان)

پیوند میان نقش‌ها، واحدها، ساختار اجتماعی مثل رابطه اقتصاد و سیاست را شامل می‌شود که از آن به یکپارچگی نظام تعبیر می‌شود. سازمان چون با قدرت اقتناعی تناسب دارد پس با تغییر نگرش و اعتقاد فرد تابع همراه است.

در طول تاریخ از اثرگذاری مالکیت کاسته شده است.

بزرگترین و موثرترین سازمان‌ها جوامع هستند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۹ تا ۶۱)

۶۱- گزینه «۲»

(یاسین ساعری)

تشریح موارد نادرست:

- امروزه بیشترین قدرت‌ها درون سازمان‌ها متمرکز شده اند؛ مثلاً در شرکت‌های بزرگ از سهم مالکیت و نقش سهامداران کاسته شده و بر نقش مدیران و مشاوران افزوده شده است.

- انتخابات یکی از شیوه‌های مشارکت سیاسی است.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۰ تا ۶۲)

۶۲- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

منابع یا عوامل قدرت	ابزار اعمال قدرت	مثال و نمونه	موارد نقض
شخصیت	تنبیهی		گانندی
مالکیت	تشویقی		
سازمان	اقتناعی	مدرسه	سازمان نظام پزشکی (در صورتی که به اعلامیه‌های بهداشتی جهانی توجهی نشود)

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۱)

۶۳- گزینه «۲»

(آرژیتا بیرقی)

اشتراک شخصیت و مالکیت و سازمان: منابع قدرت  
افتراق ابزار اعمال قدرت تشویقی و اقناعی: تحقق ارزش‌های اجتماعی ثروت  
و دانش

اشتراک قدرت و ثروت و دانش: ارزش‌های واسطه‌ای

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۴، ۵۹ و ۶۱)

۶۴- گزینه «۳»

(مهم‌مهری یعقوبی)

- سازمان، پیوند میان افراد و گروه‌های انسانی مانند رابطه همکاران و  
هموطنان و هم‌کیشان را در برمی‌گیرد که از آن به «انسجام اجتماعی» یاد  
می‌شود.

- قدرت نامشروع، غیراخلاقی و غیر قانونی می‌تواند یک فساد و شر اجتماعی  
باشد ولی خود قدرت به هیچ وجه امر شر و پلیدی نیست. از این رو، همواره  
باید قدرت‌ها را با رویکردی عالمانه و انتقادی بنگریم تا شرعی، اخلاقی و  
قانونی بودن آن را دریابیم.

- لازمه سازمان، پذیرفتن اهداف سازمان توسط افراد و اعضای آن است.

- سابقه تاریخی اعمال تنبیهی قدرت، شهرت هراسناکی برای قدرت پدید  
آورده است.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۰ تا ۶۳)

۶۵- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

**تشریح موارد نادرست:**

- اغلب جهان‌های اجتماعی رعایت حق و مبارزه با باطل را لازم دانسته‌اند.  
- امور سیاسی پدیده‌هایی خنثی نیستند و همواره از انسان‌ها، اطاعت،  
وفاداری و تصمیم می‌خواهند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۳ و ۶۴)

**جامعه‌شناسی (۳) - اختیاری**

۶۶- گزینه «۴»

(آرژش مرتضایی‌فر)

متن صورت سؤال و عبارت گزینه «۴» هر دو در پی تأیید لزوم وجود  
سیاست در زندگی اجتماعی هستند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

۶۷- گزینه «۱»

(آرژش مرتضایی‌فر)

- جوامع خود بزرگترین و مؤثرترین سازمان‌ها هستند.  
- امروزه از سهم مالکیت فروکاسته شده و در مقابل نقش سازمان افزایش  
یافته است؛ به‌گونه‌ای که امروزه بیشترین قدرت‌ها درون سازمان‌ها متمرکز  
شده‌اند؛ مثلاً در شرکت‌های بزرگ از سهم مالکیت و نقش سهامداران کاسته  
شده و بر نقش مدیران و مشاوران افزوده شده است.

- قدرت اقناعی بر بسیاری از اعمال قدرت‌ها سرپوش می‌گذارد و آن را  
پنهان می‌کند که وقتی آشکار می‌شود، بسیار ناحق و ناروا به‌نظر می‌آید.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۱ و ۶۳)

۶۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌ای)

- لیبرال دموکراسی، هیچ حقیقت و فضیلتی را که مستقل از خواست مردم  
باشد، به رسمیت نمی‌شناسد.

- پیدایش، قوام و دوام ارزش‌ها در دو قلمروی آرمانی و واقعی، محصول  
آگاهی، خواست و عمل مردم است ولی در قلمروی حقیقی، ارزش‌ها مستقل  
از خواست و تمایل افرادند.

- رویکرد تبیینی با ارزش‌زدایی و معنازدایی از قدرت، از شناخت واقعی آن‌ها  
باز می‌ماند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۵ تا ۶۷)

۶۹- گزینه «۲»

(آرژش مرتضایی‌فر)

برخی تفاوت‌ها، تفاوت اسمی نامیده می‌شوند و نمی‌توان افراد را براساس این  
تفاوت‌ها رتبه‌بندی کرد مثل نژاد و رنگ پوست و ...

تفاوت در ضریب هوشی، یک نابرابری طبیعی و نابرابری در تحصیلات یک  
نابرابری اجتماعی است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۰ و ۷۱)

۷۰- گزینه «۱»

(کنکور سراسری ۱۳۰۳ - نوبت دوم تیر ماه)

- حمایت دولت‌ها از افراد کم‌درآمد و رقابت افراد براساس توانایی و  
شایستگی: طرفداران عدالت اجتماعی

- برده بودن دهقانان در نظام فئودالی: طرفداران قشربندی اجتماعی (رویکرد  
لیبرالی)

- برقراری عدالت با توزیع برابر ثروت: مخالفان قشربندی اجتماعی (رویکرد  
کمونیستی)

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۱ تا ۷۶)

جامعه‌شناسی (۱)

۷۱- گزینه «۳»

(آرش مرتضائی فر)

ساختمان وزارت راه و شهرسازی: عینی و کلان  
خاطره تولد دوسالگی سینا: ذهنی و خرد  
هدیه روز مادر: عینی و خرد  
حق بر تشکیل اجتماعات: ذهنی و کلان

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

۷۲- گزینه «۳»

(آریتا بیرقی)

مجموعه‌ای از عقاید و ارزش‌ها و هنجارها و نمادها که برای رفع نیاز معینی از افراد و جهان اجتماعی اختصاص پیدا می‌کند: نهاد اجتماعی  
سرایت تغییر در هنجارها به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی: تغییر و تحول بنیادین جهان اجتماعی  
دانایی بهتر از نادانی است: ارزش نهاد تعلیم و تربیت  
انسان تربیت پذیر است: عقاید نهاد تعلیم و تربیت

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۷۳- گزینه «۴»

تشریح موارد:

- یکی از مهمترین انتقادات به خودمداری فرهنگ غرب و تصور ساده آن از سایر فرهنگ‌ها را مردم‌شناسان مطرح کردند.  
- تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آن‌ها، سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.  
- تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی باشد، از نوع تفاوت‌هایی است که درون یک جهان اجتماعی واحد رخ می‌دهد.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۵ تا ۳۷)

۷۴- گزینه «۲»

(مهم‌مهری یعقوبی)

عده‌ای از جامعه‌شناسان مانند آگوست کنت، اسپنسر، دورکیم و مارکس معتقدند همه جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند و بر همین اساس مسیر یکسانی را نیز طی می‌کنند؛ یعنی همه آن‌ها شبیه یک نوع موجود زنده‌اند و تفاوتشان همانند تفاوتی است که آن موجود زنده در مراحل مختلف رشد خود از دوران کودکی تا مراحل بزرگ سالی پیدا می‌کند. این عده، نگاه خطی به تاریخ بشر دارند. در این دیدگاه، همه جوامع در یک خط قرار می‌گیرند؛ بعضی از آن‌ها در این مسیر واحد، پیشرفته‌ترند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفته، عقب مانده‌اند و جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۷۵- گزینه «۴»

(فاطمه قریبیان)

- جهان دنیوی دارای فرهنگ دنیوی است. به فرهنگ دنیوی فرهنگ سکولار می‌گویند و منظور از آن فرهنگی است که عقاید و ارزش‌های آن مربوط به همین جهان است. در این فرهنگ جهان دیگر انکار می‌شود یا در محدوده منافعی که برای خواسته‌های این جهانی بشر دارد پذیرفته می‌شود. جهان دنیوی همه ظرفیت‌ها و استعداد‌های انسان را در خدمت دنیا به کار می‌گیرد و ظرفیت‌ها و خواسته‌های معنوی انسان را به فراموشی می‌سپارد.  
- هر جهان اجتماعی تا زمانی که از طریق مشارکت اجتماعی پا بر جاست پیامدهای آن نیز باقی است.

- هر چهار گزینه در مورد ویژگی‌های جهان متحد از دیدگاه وبر درست است.

- جهان اساطیری امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت را دور از دسترس می‌سازد.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۴۳، ۴۷ تا ۴۹)

جامعه‌شناسی (۲)

۷۶- گزینه «۲»

(آرش مرتضائی فر)

استبداد قومی می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی ظاهر دینی خود را حفظ کند (ساخت تکیه دولت توسط ناصرالدین شاه). استبداد استعماری چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت (ممنوعیت حجاب)

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ جهانی، صفحه ۳۱)

۷۷- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

در ادبیات مدرن به حالات روانی آدمیان در زندگی روزمره دنیوی و این جهانی پرداخته می‌شود و به سلوک‌های معنوی و مکاشفات الهی انسان پرداخته نمی‌شود.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۳۹ تا ۴۱)

۷۸- گزینه «۳»

(آرش مرتضائی فر)

روشنگری در معنای خاص به مبنای معرفت‌شناسی پذیرفته‌شده در فرهنگ غرب گفته می‌شود. انبیای الهی از دیرباز برای روشنگری و از بین بردن موانعی آمده‌اند که راه بر حقیقت بسته‌اند که این مطلب روشنگری در معنای عام را می‌رساند.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۳۱ و ۳۲)

**روان‌شناسی**

**۷۹- گزینه «۳»**

(مریم فسروی رهنوی)

الف) دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها و رفتارها و زندگی مردم زمینه گسترش فلسفه‌های روشنگری را فراهم آورد و فلسفه‌های روشنگری، سکولاریسم را از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن تسری داد و فرهنگ معاصر غرب را پدید آورد.

ب: تحریفاتی که در مسیحیت قرون وسطی رخ داد دو پیامد زیر را داشت:

در سطح اندیشه و نظر مسیحیت آمیخته با رویکردهای اساطیری شد و با قبول تثلیث از ابعاد عقلانی توحید دور ماند.

در سطح زندگی و عمل مسیحیان و آباء کلیسا در تعامل با فرهنگ امپراطوری روم به سوی نوعی دنیاگرایی گام برداشتنند. کلیسا در این مقطع عملکرد دنیوی خود را توجیه دینی می‌کرد.

پ) جنگ‌های صلیبی، مواجهه اروپاییان با مسلمانان و بالاخره فتح قسطنطنیه زمینه‌های فرو ریختن اقتدار کلیسا را فراهم آورد. فرو ریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس پادشاهان و قدرت‌های محلی به عنوان رقیبان دنیا طلب کلیسا فرصت بروز و ظهور پیدا کنند. این رقیبان به دلیل رویکرد دنیوی خود و برای حذف کلیسا به جای انتقاد به عملکرد آباء کلیسا به تدریج دخالت دین در امور دنیوی را انکار کردند.

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۴۶، ۴۸ و ۴۹)

**۸۰- گزینه «۳»**

(فاطمه قربیبیان)

انقلاب فرانسه که ریشه در دوران رنسانس و اندیشه‌های فلسفی روشنگری دارد نخستین انقلاب لیبرال در جهان است.

علم علاوه بر جنبه ملکی دارای جنبه ملکوتی است یعنی انسان را به سمت خدای جهان و کمال حقیقی‌اش فرا می‌خواند و وسیله‌ای است برای رساندن انسان به کمال که دنیا و آخرت او را آباد می‌کند و وظیفه‌اش محدود به آباد کردن این دنیا نمی‌شود.

در فرهنگ دینی حقوق انسان براساس ربوبیت پروردگار و فطرت الهی انسان شکل می‌گیرد یعنی از سویی خداوند هم خالق جهان است و هم تدبیرکننده و هدایت کننده و از سویی دیگر در سرنوشت انسان‌ها گرایش‌ها و شناخت‌هایی وجود دارد که او را متمایل به خدا و پذیرش تدبیر و هدایت او می‌کند.

سیاست متناسب با باورها و ارزش‌های بنیادین غرب نه می‌توانست به‌دنبال حاکمیت ارزش‌های الهی باشد و نه می‌خواست عملکرد یا خطاهای دنیوی خود را توجیه دینی کند.

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۵۱ تا ۵۳)

**۸۱- گزینه «۲»**

(فاطمه عبدالوند)

در سبک تصمیم‌گیری تکانشی، فرد به صورت ناگهانی و با عجله و بدون محاسبه تصمیم می‌گیرد. در میان نوجوانان این‌گونه سبک تصمیم‌گیری، زیاد دیده می‌شود که بلافاصله با پشیمانی همراه است (عبارت اول). در سبک تصمیم‌گیری احساسی ملاک تصمیم‌گیری، عواطف و هیجانات زودگذر است. برای مثال در تصمیم‌گیری برای ازدواج، احساسی عمل کردن می‌تواند پیامدهای ناگوار داشته باشد. احساسات، به دلیل زودگذر بودن، نمی‌توانند زیربنای تصمیم‌گیری باشند (عبارت دوم). در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی فرد قصد دارد تصمیم بگیرد، ولی هیچ‌گاه تصمیم وی عملی نمی‌شود. به عبارت دیگر، فردی که دارای این سبک تصمیم‌گیری است «دست، دست می‌کند» و «کار امروز را به فردا می‌اندازد» (عبارت سوم). در سبک تصمیم‌گیری منطقی، تصمیم‌گیرنده تمامی راهکارهای ممکن را می‌سنجد. سبک تصمیم‌گیری منطقی نه تنها در عوامل زیربنایی با سایر سبک‌ها فرق دارد، بلکه تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است. در این سبک، فرد پله‌پله و طبق قوانین پیش می‌رود (عبارت چهارم).

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۶ و ۱۴۷)

**۸۲- گزینه «۲»**

(فاطمه عبدالوند)

در عبارت صورت سؤال، دقیقاً به مرحله سوم تا هفتم تصمیم‌گیری اشاره شده است:

بررسی دروس هر رشته (بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت، مرحله سوم)، امنیت شغلی (ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت، مرحله چهارم)، برگزیدن رشته انسانی (اجرای بهترین اولویت، مرحله پنجم)، مطالعه دقیق و هدفمند دروس این رشته (تعهد و پایبندی به اجرای اولویت مورد نظر، مرحله ششم)، پیشرفت تحصیلی مطلوب و ابراز رضایت تحصیلی (بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر، مرحله هفتم).

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۸)

**۸۳- گزینه «۴»**

(مهمد عرفان فراهادی)

**تصحیح عبارت‌های نادرست:**

- دادن پاسخ عاطفی غیرمعمول به دیگران از موقعیت‌های پرخطر محسوب می‌شود.

- اولین گام تصمیم‌گیری، ارائه تعریف دقیق از تصمیم مورد نظر است.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۸، ۱۵۳ و ۱۵۴)

**۸۴- گزینه «۳»**

(عارله علیرضایی مقدم)

**تشریح عبارت‌های نادرست:**

- حضرت علی (ع) شرط تصمیم‌گیری را رسیدن به یقین می‌داند و در حکمت ۲۷۴ نهج‌البلاغه می‌فرماید: «چون به یقین رسیدید، اقدام کنید.»

- در تصمیم‌گیری، همه راه‌ها امکان‌پذیر است، ولی یک راه از همه مطلوب‌تر است.

- در حل مسئله، حل‌کنندگان مسئله، باید راه‌حل‌های مسئله مورد نظر را خودشان بازآفرینی کنند.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۷ و ۱۳۸)

۸۵- گزینه «۱»

(مهمربنا توکلی)

بررسی عبارت‌های موجود در گزینه‌ها:

گزینه «۱»: سؤالات چهارگزینه‌ای تصمیم‌گیری نیستند. در تصمیم‌گیری همه پاسخ‌ها درست هستند و ما را به هدف می‌رسانند و یک پاسخ بهتر از پاسخ‌های دیگر است. اما در سؤالات چهارگزینه‌ای فقط یک پاسخ درست است. بنابراین سؤالات چهارگزینه‌ای صرفاً حل مسئله هستند. گزینه «۲»: در یک تصمیم‌گیری ممکن است تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌ها محدود باشد، ولی به دلیل اهمیت فراوان موضوع، نوع تصمیم‌گیری دشوار تلقی شود. گزینه «۳»: ممکن است یک تصمیمی گروهی باشد و در عین حال یک تصمیم ساده و معمولی باشد. مثلاً گروهی از دوستان که باید از بین سه فیلم، یکی را انتخاب کرده و تماشا کنند.

گزینه «۴»: قطعاً پاسخ افراد در مورد علت انتخاب‌هایشان به مقدار هزینه و مزایای خاص آن مربوط است. به عبارت دیگر افراد براساس خرد و دانششان تصمیم می‌گیرند کدام اولویت را انتخاب کنند.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۷ تا ۱۴۱)

۸۶- گزینه «۴»

(مهمربنا توکلی)

بررسی عبارت‌های نادرست:

گزینه «۱»: اینکه برای تصمیم‌گیری درست‌تر با دیگران مشورت کنیم نشان‌دهنده سبک تصمیم‌گیری وابسته و کوچک‌شمردن خود نیست. وقتی می‌توان گفت فرد دارای سبک تصمیم‌گیری وابسته و کوچک‌شمردن خود است که خودش را ناتوان از تصمیم‌گیری بداند و تصمیماتش تماماً مبتنی بر دیگران باشد.

گزینه «۲»: بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر، آخرین مرحله تصمیم‌گیری است و قاضی هنوز به این مرحله نرسیده است. قاضی دست، دست نمی‌کند، او در حال بررسی همه جوانب است تا تصمیم درستی اتخاذ کند.

گزینه «۳»: ما از سوگیری قاضی اطلاعی نداریم. شاید قاضی میل به مجازات متهم دارد، که در این صورت تعارض شکل گرفته گرایش-گرایش است، یا شاید قاضی میل به مجازات متهم ندارد، که در این صورت با تعارض اجتناب-اجتناب مواجه هستیم.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۷، ۱۳۹ تا ۱۴۱)

۸۷- گزینه «۴»

(مهمربنا توکلی)

عبارت اول مسئله حیاتی ریاست جمهوری را بیان می‌کند، پس مهم است و علی‌رغم وجود چهار نامزد، انتخاب بسیار دشوار است، پس پیچیده است. عبارت دوم به دلیل وجود انتخاب‌های زیاد، پیچیده است اما مسئله مهمانی مسئله‌ای معمولی است.

عبارت سوم، انتخاب شغل مسئله‌ای است مهم و علی‌رغم وجود دو انتخاب، انتخاب آن‌ها کار آسانی نیست.

عبارت چهارم، یک مسئله معمولی است و خیلی مهم نیست اما وجود ده‌ها گزینه کار را دشوار می‌کند، پس پیچیده است.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۹ و ۱۴۰)

۸۸- گزینه «۳»

(مهمربنا توکلی)

در بعضی مواقع تصمیم‌گیری با خطر همراه است. در چنین حالتی اطمینان کافی به نتایج تصمیم‌گیری وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها بر اساس دانش و خرد خود عمل می‌کنیم یا به عبارت دیگر، هزینه و مزایای خاص آن را در نظر می‌گیریم. گزینه‌های «۲ و ۴»: تصمیم‌گیری‌های خطرناک مثل مصرف مواد مخدر و اعتیاد، نشان می‌دهد که تصمیم‌گیری‌ها صرفاً بر اساس ضرر یا خطر صورت نمی‌گیرند و عواملی دیگری هم دخیل هستند.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۱ و ۱۴۲)

۸۹- گزینه «۴»

(فاطمه بیات)

بررسی عبارت‌ها:

- اعتماد افراطی روش غلطی است که مانع تصمیم‌گیری می‌شود. برای مثال دانش‌آموز زرنگی که فکر می‌کند در همه جا با اندک مطالعه‌ای بهترین نتیجه را به دست می‌آورد.

- کوچک‌شمردن خود، دست کم گرفتن خود، عصبانی بودن، ترسو بودن و «اعتماد به نفس پایین» مانع تصمیم‌گیری درست می‌شود. تصمیم‌گیرنده‌ای که اعتماد به نفس کمی داشته باشد، نمی‌تواند در فرایند تصمیم‌گیری موفق باشد.

- یکی از موانع تصمیم‌گیری «سوگیری تأیید» است. در این قاعده غلط فرد فقط از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند، استفاده می‌کند. مانند کسی که با وجود دسترسی به شواهد ناراستی یکی از همشهریان، همچنان بر این باور است که همشهریان وی عاری از خطا هستند.

- افرادی که قادر به کنترل هیجان‌های خویش نباشند، به طور مداوم با شکست در تصمیم‌گیری روبه‌رو می‌شوند؛ مانند مربی فوتبالی که به دلیل ابراز احساسات منفی تماشاگران، بهترین بازیکن زمین را تعویض می‌کند.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۹ و ۱۵۰)

۹۰- گزینه «۳»

(فاطمه بیات)

مریم بین یک امر خواستنی (موقعیت شغلی مناسب) و یک امر ناخواستنی (تغییر محل زندگی و دور شدن از خانواده و دوستان) در تعارض است و قادر به تصمیم‌گیری نیست. در نتیجه او با موقعیت عاطفی ناخوشایندی به نام تعارض گرایش - اجتناب مواجه می‌شود.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۵۲)



عربی زبان قرآن (۳) و (۲)

۹۱- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمانهای)  
«ما»: هرچه / «تَقَدَّمُوا»: (در این جا) پیش بفرستید (رد گزینه‌های «۲ و «۴» / «لِأَنْفُسِكُمْ»: برای خودتان (رد گزینه «۱» / «خَيْرٍ»: خوبی (رد گزینه‌های «۱ و «۲» / «تَجِدُوهُ»: (ضمیر «ه» مفرد است) آن را می‌یابید (رد سایر گزینه‌ها) / «عِنْدَ اللَّهِ»: نزد خداوند

(ترجمه)

۹۲- گزینه «۱»

(ولی بربری - ابهر)  
«قَد نَرَى»: گاهی می‌بینیم (رد گزینه «۳» / «عَجَائِزُ» (نکره): پیرمردهایی (رد گزینه «۴» / «يَغْرَسُونَ»: کشت می‌کنند / «فَسَائِلُ» (نکره): نهال‌هایی (رد گزینه «۴» / «لَا تُثْمِرُ»: میوه نمی‌دهند (رد گزینه «۳» / «إِلَى سِنَوَاتٍ»: تا سال‌ها (رد گزینه «۲» / «يُحَيِّرُنَا»: ما را حیران می‌سازد، حیرانمان می‌کند (رد گزینه «۴» / «و نحن لا نعلم»: در حالی که ما نمی‌دانیم / «أَنَّهُمْ»: که آن‌ها (رد گزینه «۲» / «الْفَسَائِلُ»: نهال‌ها، این نهال‌ها، آن نهال‌ها (معرف به «ال» است و در عبارت قبلی به صورت نکره به کار رفته است، بنابراین «ال» می‌تواند به صورت «این، آن» ترجمه شود) / «لَكِي يَأْكُلُ»: تا بخورند / «من ثمارها»: از میوه‌هایشان (رد گزینه‌های «۲ و «۳» / «كما»: همان طور که / «مَمَّا»: از آنچه (رد گزینه «۳» / «غَرَسَ»: کشتش کردند، آن را کشت کردند / «أَمْسٍ»: دیروز

نکته مهم درسی:

هرگاه اسمی بار اول به صورت نکره بیاید و سپس همان اسم همراه با «ال» تکرار شود، می‌توانیم «ال» را به صورت (این، آن) ترجمه کنیم: (فَسَائِلُ ... الفسائل)

(ترجمه)

۹۳- گزینه «۳»

(مصطفی قریمی فرر)  
«رَأَى»: (ماضی ساده) دیدند (رد گزینه‌های «۱ و «۴» / «المُشَاهِدُونَ»: بینندگان، مشاهده‌کنندگان / «حَيَّةٌ»: (نکره) ماری، یک مار (رد گزینه «۲» / «تَقْتَرِبُ بِسُرْعَةٍ»: با سرعت نزدیک می‌شد / «الشَّاطِئِ»: ساحل / «قُلْتُ لَصِدِيقِي»: به دوستم گفتم / «إِنْ»: (ادات شرط) اگر، چنانچه (رد گزینه «۲» / «إِرَادَتُ»: (فعل شرط و ماضی) خواست، بخواهد (ترجمه آن به صورت ماضی و مضارع التزامی هر دو

صحيح است) / «الْحَيَّةُ»: (معرفه) آن مار / «أَنْ تَصِيدَ»: (که) شکار کند / «طَيْرًا»: (نکره) پرنده‌ای (رد گزینه‌های «۱ و «۴» / «تَقِيفُ»: می‌ایستد / «كَالْعَصَا»: مانند عصا

نکته مهم درسی:

هرگاه فعل شرط، ماضی باشد، ترجمه آن به دو صورت ماضی و مضارع التزامی صحیح است.

(ترجمه)

۹۴- گزینه «۲»

(عمار تابهش)  
«المُعْرَبَاتُ»: عربی‌شده‌ها / «هی مفردات»: همان واژگانی هستند / «قَدْ تَغَيَّرَتْ أَصْوَاتُهَا وَ أَوَانُهَا»: آواها و وزن‌هایشان تغییر کرده است (قَدْ تَغَيَّرَتْ» ماضی نقلی است ← رد گزینه «۴»؛ «أَصْوَاتُ» فاعل است در حالی که در گزینه «۱» به صورت مفعول ترجمه شده است ← رد گزینه «۱» / «نَطَقَهَا»: آن‌ها را بر زبان آوردند / «العربُ»: عرب‌ها / «وَفَقًّا لِأَلْسِنَتِهِمْ»: بر اساس گویش‌های خود / «فَبَدَّلَتْ»: (فعل مجهول) پس تغییر یافته‌اند (رد گزینه «۳»

(ترجمه)

۹۵- گزینه «۱»

(علی مفسر زاده)  
«حِينَمَا»: هنگامی که / «كَانَ يُجْلِسُ»: می‌نشاند (رد گزینه‌های «۲ و «۴» / «أَطْفَالَهُ»: بچه‌هایش (رد گزینه «۳» / «عِنْدَهُ»: نزد خود / «يُقْبَلُهُمُ»: آن‌ها را می‌بوسید / «و هم يَحْضَنُونَهُ»: (جمله حالیه) در حالی که او را در آغوش می‌گرفتند، در حالی که بغلش می‌کردند (رد گزینه‌های «۲ و «۳» / «لَمْ يُفَرِّقْ»: فرق نگذاشت (رد گزینه‌های «۳ و «۴» / «لَنْ أُنْسَاكَ»: فراموش نخواهم کرد (رد گزینه «۳» / «لِحِظَّةٍ»: لحظه‌ای (رد گزینه «۲» / «يَا أَيْ»: ای پدر من (رد گزینه «۲»

(ترجمه)

۹۶- گزینه «۱»

(مهم کرمی نیا - رفسنجان)  
تشریح سایر گزینه‌ها:  
گزینه «۲»: «حَتَّى لَا يَتَضَرَّ دِمَاغُهُ»: تا مغزش آسیب نبیند (دقت کنید «دماغ» فاعل است نه مفعول!)  
گزینه «۳»: «الْتَسِيحُ» و «الْتَسَانُ» هر دو معرفه هستند و نباید به صورت نکره ترجمه شوند. همچنین ترکیب «جمجمته الصغيرة» باید به صورت «جمجمه کوچک او» ترجمه شود.

گزینه «۴»: «عَشْرٌ»: (مفرد) ده / «الشجرة»: (معرفه) درخت

(ترجمه)

می‌گیرند. اسب‌های عربی به خاطر زیبایی، سرعت و هوش خود شناخته می‌شوند که این امر آن‌ها را مورد تحسین همگان قرار داده است. این نماد در مثل‌های عامیانه نیز گاهی پدیدار می‌شود. شعر بخشی اساسی از میراث عربی به حساب می‌آید که برای بیان احساسات و افکار به کار می‌رود. شاعران در جامعه عربی قدیم جایگاه بالایی داشته‌اند.

معماری اسلامی نماد دیگری است که با تزئینات پیچیده و قوس‌های زیبا شناخته می‌شود و روح خلاقیت و هنر را در جهان عرب آشکار می‌سازد، مانند مساجد و کاخ‌هایی که بر عظمت تمدن اسلامی گواهی می‌دهند. این نمادها بخشی از هویت فرهنگی غنی عرب‌ها را نمایان کرده و تاریخ متنوع آن را بازتاب می‌دهند!

۱۰۰- گزینۀ «۱»  
(سیرمفهم‌علی مرتضوی)  
عبارت گزینۀ «۱»: «اسب‌های عربی فقط در سوارکاری و مسابقات مورد استفاده قرار می‌گیرند!»؛ با توجه به قید «فقط»، این جمله نادرست است.

**تشریح سایر گزینه‌ها:**  
گزینۀ «۲»: واضح است که عرب‌ها به حفاظت از میراث فرهنگی خود پایبند هستند!  
گزینۀ «۳»: نمادهایی که میراث ملت را منعکس می‌کنند، در گذر دوران باقی می‌مانند!  
گزینۀ «۴»: گاهی اوقات، در میان مردم مثل‌هایی می‌شنویم که درباره اسب‌های عربی صحبت می‌کنند!

(درک مطلب)

۱۰۱- گزینۀ «۳»  
(سیرمفهم‌علی مرتضوی)  
ترجمه صورت سؤال: معماری اسلامی بر چه چیزی دلالت می‌کند؟ دلالت می‌کند بر .....  
عبارت گزینۀ «۳»: «این که عرب‌ها زندگی ساده‌ای نداشتند!»؛ با توجه به متن نمی‌تواند پاسخ مناسبی باشد.

**تشریح سایر گزینه‌ها:**  
گزینۀ «۱»: هنر ارزنده هنرمندان عرب!  
گزینۀ «۲»: خلاقیت و نوآوری نزد مسلمانان!  
گزینۀ «۴»: این که تمدن اسلامی، تاریخ بسیار گرانقدری دارد!

(درک مطلب)

۱۰۲- گزینۀ «۳»  
(سیرمفهم‌علی مرتضوی)  
در متن درباره «زیبایی، شجاعت و هوش» اسب‌های عربی صحبت شده است، اما اشاره‌ای به «احساسات» آن‌ها نشده است.  
(درک مطلب)

۹۷- گزینۀ «۴»  
(همیدرضا قائم‌امینی - اصفهان)

**تشریح سایر گزینه‌ها:**

گزینۀ «۱»: «جاء المسلمون بأسیرة»: مسلمانان، اسیری را آوردند؛ دقت کنید «جاء ب» به صورت «آورد» ترجمه می‌شود.

گزینۀ «۲»: «الآخرین»: آیندگان

گزینۀ «۳»: «انزعج»: آزرده شد / «الطفل»: کودک / «أمه»: مادرش

**نکات مهم درسی:**

به تفاوت‌های کلمات مشابه زیر بسیار دقت کنید:

«الآخرین»: (اسم فاعل) آیندگان / «الآخرون»: (اسم تفضیل) دیگران

(ترجمه)

۹۸- گزینۀ «۳»  
(مرتضی کاظم شیروزی)

«هرگاه»: إذا (رد گزینۀ «۴») / «ورزشگاه»: (معرفه) الملعب (رد گزینۀ «۱») / «تماشاچیان»: المتفرجين / «پُر شود»: امتلاً (فعل شرط می‌تواند به صورت ماضی یا مضارع بیاید). / «مسابقه»: المباراة (رد گزینۀ «۴») / «شروع می‌شود»: ابتداء (جواب شرط می‌تواند به صورت ماضی یا مضارع بیاید). (رد گزینۀ «۱») / «تشویق می‌کنیم»: نُشجَع (رد گزینۀ «۲») / «تیممان»: فریقنا (رد گزینۀ «۴») / «تا برنده شود»: لکی (حتی) یَفوز (رد گزینۀ «۴»)

(ترجمه)

۹۹- گزینۀ «۲»  
(مرتضی کاظم شیروزی)

عبارت عربی می‌گوید: «بادها به سمتی می‌وزند که موافق میل کشتی‌ها نیست!» که بیانگر مفهوم این بیت فارسی است:  
بَرَد کشتی آنجا که خواهد خدای / و گر جامه بر تن دَرَد ناخدای

**تشریح سایر گزینه‌ها:**

گزینۀ «۱»: مفهوم: دنیا مزرعه آخرت است

گزینۀ «۳»: مفهوم: باید قبل از هرکاری، اندیشید

گزینۀ «۴»: مفهوم: پرسشگری مهم و ارزشمند است

(مفهومی)

**ترجمه متن درک مطلب:**

«فرهنگ عربی سرشار از نمادها و معانی‌ای است که تاریخ و میراث آن را منعکس می‌کند. یکی از این نمادها، اسب‌های عربی هستند؛ اسب‌ها در فرهنگ عربی نمادی از افتخار و شجاعت به شمار می‌روند و در سوارکاری، جنگ‌ها و وسایل حمل و نقل مورد استفاده قرار



۱۰۳- گزینه «۴»

(سیرمفرد علی مرتضوی)

«اسم فاعل من مصدر «المُشاعرة» نادرست است. اسم فاعل هرگاه بر وزن «فاعل» باشد، می‌فهمیم که از مصدر ثلاثی مجرد ساخته شده است، درحالی که «المُشاعرة» مصدری مزید از باب مفاعلة است.

نکات مهم درسی:

۱) اسم فاعل اگر بر وزن «فاعل» بیاید، از مصدر مجرد ساخته شده است، اما اگر با «مُ» شروع شود، از مصدر مزید (از باب‌ها) ساخته شده است.

۲) اسم مفعول اگر بر وزن «مفعول» بیاید، از مصدر مجرد ساخته شده است، اما اگر با «مُ» شروع شود، از مصدر مزید (از باب‌ها) ساخته شده است.

(تفلیل صرفی و اعراب)

۱۰۴- گزینه «۴»

(سیرمفرد علی مرتضوی)

«مصدره: «تنويع» نادرست است. «المُتَنَوِّع» از فعل مضارع «يَتَنَوَّعُ» یعنی از باب تَفَعَّل و مصدر «تَنَوَّع» ساخته شده است.

(تفلیل صرفی و اعراب)

۱۰۵- گزینه «۲»

(عمار تابهش)

معادل عربی کلمه «گردشگران»، «سَيَّاح» (جمع مَكْسِر «سايح») است که در گزینه «۲» حرف اول آن به جای ضمّه، به اشتباه فتحه گرفته است.

(ضبط حرکات)

۱۰۶- گزینه «۱»

(فاطمه منصوره‌قانی)

«مَنْ»: از ادوات شرط / «يَتَوَكَّلُ»: فعل شرط / «فَهُوَ حَسْبُهُ»: جواب شرط (جمله اسمیه)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «مَنْ» به معنی «چه کسی» اسم استفهام (پرسشی) است. (چه کسی ما را از آرامگاهمان برانگیخت؟)

گزینه «۳»: «ما» به معنی «آنچه» اسم موصول است. (آنچه در آسمان‌ها و زمین است، از آن خداست.)

گزینه «۴»: «ما» به معنی «آنچه» اسم موصول است. (آنچه نزد شماست، از بین می‌رود و آنچه نزد خداوند است، پایدار است.)

(انواع جملات)

۱۰۷- گزینه «۲»

(معمور بازریرین - یاسوج)

در گزینه «۲»، جواب شرط «إِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ» از نوع جمله اسمیه است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها «أَطِيعُوا، يُسَاعِدْكَ، لَنْ يَذُوقَ» همگی جواب شرط از نوع فعل هستند.

(انواع جملات)

۱۰۸- گزینه «۴»

(امسان کلاته عربی)

«صديقين» بار اول به صورت نکره آمده است و بار دوم همراه با «ال» تکرار شده است (الصديقان)؛ بنابراین «ال» معنای اشاره (این، آن) می‌دهد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هرچند که کلمه «طائرة» در ابتدا به صورت نکره ظاهر شده و در ادامه با «ال» آمده است، اما آنچه باعث شده در ترجمه از صفت اشاره استفاده کنیم، اسم اشاره «تلك» است، نه حرف «ال»!

گزینه «۲»: کلمه «قلم» در ابتدا به شکل مفرد آمده و در ادامه، جمع این واژه به شکل «الأقلام» آمده است، بنابراین «ال» معنای اشاره ندارد.

گزینه «۳»: برعکس اسلوبی که درباره ترجمه «ال» آموخته‌ایم، در این جا، ابتدا «الشارع» به صورت معرفه آمده و سپس به شکل نکره (شارع) تکرار شده است.

(قواعد اسم)

۱۰۹- گزینه «۳»

(امیرحسین شکوری)

صورت سؤال، کلمه «تلمیذ» را می‌خواهد که شبیه یک اسم نکره (همراه با «ی» و «یک») ترجمه شود؛ در گزینه «۳»، چون بعد از «التلمیذ»، «الذی» آمده است، این کلمه همراه با «ی» ترجمه می‌شود (دانش‌آموزی که درس‌هایش را به دقت کامل مطالعه نمی‌کند، شایسته نیست که توقع موفقیت داشته باشد!)

نکات مهم درسی:

هرگاه بعد از یک اسم معرفه، «الذی، الّتی، الذّین» بیاید، اسم معرفه عموماً شبیه یک اسم نکره (همراه با «ی» و «یک») ترجمه می‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «التلمیذ» معرفه است و به صورت نکره ترجمه نمی‌شود (دانش‌آموز غایب بود)

۱۱۳- گزینه «۲» (مبیر بیگلی)  
«کان فی المسجد جماعتان»: دو گروه در مسجد بودند («المسجد»  
معرفه است ← رد گزینه‌های «۱ و ۴») / «جماعة»: گروهی، یک  
گروه / «يَتَفَقَّهُونَ»: (قبیلش «کان» آمده است، پس به صورت ماضی  
استمراری ترجمه می‌شود) دانش یاد می‌گرفتند (رد گزینه‌های «۱ و  
۳») / «يَدْعُونَ اللَّهَ»: به درگاه خدا دعا می‌کردند / «و يسألونهُ»: و از او  
درخواست می‌کردند (رد گزینه «۱»)

(ترجمه)

۱۱۴- گزینه «۳» (کتاب آبی پیمان‌ای)  
«يُعْطَى»: داده شود» مجهول است که به اشتباه، معلوم ترجمه شده  
است، همچنین «ألفی: دو هزار» (در اصل «ألفین» بوده) مثلاًست که  
به اشتباه در ترجمه مفرد آمده است.

(ترجمه)

۱۱۵- گزینه «۳» (ولی برپی - ابهر)  
در گزینه «۳» خطایی وجود ندارد. باید دقت کنیم که «یغرسان»  
جمله وصفیه و مضارع است و فعل جمله قبلی نیز ماضی است، در  
این صورت فعل مضارع به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

**تشریح سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: «غرسا» ماضی آمده و نادرست است.  
گزینه «۲»: «کان ... رأینا» ترکیب درستی نیست، ضمن اینکه  
«امیدوارانه» که حال است نیز در عبارت عربی معادلی ندارد.  
گزینه «۴»: «کتا نری» به معنای (می‌دیدیم) است و نادرست  
می‌باشد.

(ترجمه)

۱۱۶- گزینه «۳» (کتاب آبی پیمان‌ای)  
«گذرا بودن و بی‌اعتباری دنیا» مفهوم کلی آیات شریفه در گزینه‌های  
«۱، ۲ و ۴» است، در حالی که گزینه «۳»، به این نکته اشاره دارد که  
«خداوند ناظر بر اعمال انسان است».

(مفهوم)

۱۱۷- گزینه «۱» (فاطمه منصور قالی)  
«سَلِّمْ» فعل ماضی از باب تفعیل است که به صورت «سَلِّمْ» (كَلَّ)  
صحیح است.

(ضبط حرکات)

گزینه «۲»: در این جمله نیز «التلمیذ» معرفه است و به صورت نکره  
ترجمه نمی‌شود (دانش‌آموز همان کسی است که ... ) دقت کنید که  
بین «التلمیذ» و «الذی»، ضمیر «هو» آمده است، پس «التلمیذ» به  
شکل نکره ترجمه نمی‌شود.

گزینه «۴»: با اینکه «تلمیذاً» در این عبارت نکره است، اما به صورت  
معرفه ترجمه می‌شود، زیرا معدود اعداد اگر نکره هم باشند، به صورت  
معرفه ترجمه می‌شوند (بیست و سه دانش‌آموز در کلاس ما ... )

(قواعد اسم)

۱۱۰- گزینه «۳» (کتاب آبی پیمان‌ای - کنگور سراسری هنر ۹۹)  
در گزینه «۳»، «لا تقربوا» فعل نهی مخاطب به معنی «نزدیک  
نشوید» است و معادل مضارع التزامی نیست.

در سایر گزینه‌ها فعل‌های «أَلَّا (أَنْ لَا) یقتربوا»، «أَنْ تَكُونُوا»، «حَتَّى لَا  
تِيَأْسُوا» و «لِيَتَعَلَّمُوا» همگی معادل مضارع التزامی هستند.

(قواعد فعل)

### عربی زبان قرآن (۳) - اختیاری

۱۱۱- گزینه «۱» (مبیر بیگلی)  
«خَيْرَ تَهْم»: به آن‌ها اختیار دادی (رد گزینه‌های «۲ و ۳») / «بین»:  
بین، میان / «الاقامة»: اقامت، ماندن / «فی المدينة»: در شهر / «أو»:  
یا (رد گزینه «۳») / «العودة»: برگشت، بازگشت / «لَمْ يُصَدِّقُوا»: باور  
نکردند (رد گزینه «۴»)

(ترجمه)

۱۱۲- گزینه «۲» (معمور باربرین - یاسوج)  
«لا شيء یقدر ... إلَّا»: هیچ چیزی نمی‌تواند به جز، چیزی که  
می‌تواند فقط ... است (رد گزینه‌های «۱ و ۳») / «أَنْ یُبْعَد»: دور  
کند (رد گزینه‌های «۱ و ۳») / «عن أهدافه»: از اهدافش / «پهزمه»:  
او را شکست دهد (ضمیر متصل «ه» که به انتهای فعل چسبیده  
است، نقش مفعولی دارد و باید به صورت «او را» ترجمه شود ← رد  
گزینه‌های «۱ و ۴») / «الکسل»: تنبلی

(ترجمه)

**تاریخ (۳)**

۱۲۱- **گزینه «۱»** (تابان صیقلی)  
الف) بعد از اکتشاف نفت و پی بردن به اهمیت آن در مبادلات جهانی، انگلستان سرمایه‌گذاری و طمع‌ورزی وسیعی در بخش‌های جنوبی کشورمان انجام داد.

ب) بی‌کفایتی و فساد قاجار، به حدی بود که باعث نفرت مردم از آن‌ها شده بود تا حدی که هیچ‌گونه همراهی با این سلسله نمی‌کردند. از این رو انگلستان، نمی‌توانست روی حکومت قاجار حساب کند.  
پ) بی‌نتیجه ماندن قرارداد ۱۹۱۹، این نکته را به انگلیسی‌ها یادآور شد که آگاهی مردم بعد از ماجرای مشروطه بالا رفته و نمی‌توانند مانند هندوستان، ایران را به خاک بریتانیا ضمیمه کنند.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۲)

۱۲۲- **گزینه «۳»** (موشیر رستمی ریک)  
دولت انگلیس برای دستیابی به اهداف خود برنامه‌های کودتایی طرح‌ریزی کرد و اجرای آن را به سفارت انگلیس و نیروهای انگلیسی مستقر در ایران واگذار کرد. آبرون سایید در قزوین با رضاخان ملاقات کرد و با توجه به اطلاعاتی که سیدضیاءالدین طباطبایی درباره او جمع‌آوری کرده بود، توانست وی را با اهداف خود هماهنگ کند.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه‌های ۹۲ و ۹۳)

۱۲۳- **گزینه «۳»** (مفید ابوالحسنی)  
در ماده واحد مطرح شده در مجلس شورای ملی، مسئله خلع قاجار از سلطنت و سپردن حکومت موقت به رضاخان مطرح شد، تمامی گزینه‌های دیگر مربوط به دوره وزارت جنگ و نخست‌وزیری رضاخان بود اما مجلس مؤسسان بعد از مطرح شدن ماده واحد افتتاح شد و بعد از شش روز بحث، رضاخان به پادشاهی ایران رسید.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه‌های ۹۴ و ۹۵)

۱۲۴- **گزینه «۳»** (مفیدمهری یعقوبی)  
انگلیسی‌ها، تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یادشده بکاهند (نه اینکه کامل مشکلات اقتصادی رو برطرف کنند) و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۸)

۱۱۸- **گزینه «۲»** (سیر مفیدعلی مرتضوی)  
در گزینه «۲»، «اکثر المواطنين» مستثنی‌منه است که «هن» (کسی که) از آن جدا شده است.

ترجمه عبارت: بیشتر هموطنان به کاشت درختان توجه نداشته‌اند به‌جز کسی که آن‌ها را دوست دارد!

(اسلوب استثناء)

۱۱۹- **گزینه «۳»** (ولی بربری - ابهر)  
در گزینه «۳»، «أحد» مستثنی‌منه است.  
ترجمه عبارت: در برابر مشکلاتی که در زندگی با شما مواجه می‌شوند، از کسی به‌جز پروردگار توانایان کمک نخواهید!  
در سایر گزینه‌ها مستثنی‌منه ذکر نشده است.

(اسلوب استثناء)

۱۲۰- **گزینه «۳»** (روح‌الله گلشن)  
صورت سؤال، اسم فاعلی را می‌خواهد که نقش (محلّ اعرابی) آن، مفعول باشد و همراه با لفظ «فقط» ترجمه شود؛ یعنی باید به دنبال جمله‌ای باشیم که در آن «مستثنی‌منه» حذف شده و اسم بعد از «إلّا»، از لحاظ «ساختار» اسم فاعل و از لحاظ «نقش» مفعول باشد.

**بررسی گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: «أحداً» قبل از «إلّا» آمده و مستثنی‌منه می‌باشد؛ هر چند اسم بعد از «إلّا» (العقلاء) جمع «العاقل» و اسم فاعل است. (دقت کنید نقش آن در این حالت، با وجود مستثنی‌منه در جمله، فقط «مستثنی» است، نه نقش دیگری!)

گزینه «۲»: «الجاهل» به عنوان اسم فاعل، از اسمی قبل از «إلّا» جدا نشده؛ بنابراین مستثنی‌منه «محذوف» است اما نقش آن فاعل است نه مفعول. (دقت کنید «کلام» نقش مفعول را دارد.)

گزینه «۳»: «السّیّاح» جمع «السّائح» و اسم فاعل است؛ همچنین چون از اسمی قبل از «إلّا» جدا نشده، پس مستثنی‌منه «محذوف» است و نقش آن هم «مفعول» است برای فعل «ما شاهدت».

گزینه «۴»: «مشاهده» از اسمی قبل از «إلّا» جدا نشده؛ بنابراین مستثنی‌منه «محذوف» است اما دقت کنید این کلمه هرچند در نقش مفعول برای فعل «ما أدیت» است اما چون «مصدر» (بر وزن: مُفَاعَلَة) می‌باشد، اسم فاعل محسوب نمی‌شود.

(اسلوب استثناء)

۱۲۵- گزینه «۳»

(علیرضا پورما)

الف) در «استعمار نو»، ارتش و تجهیزات دشمن دیده نمی‌شود اما مسئولان وابسته به قدرت‌های مستکبر هستند.

ب) در اثر اقدامات رضاشاه در جهت اعمال تغییرات در ساختار اداری کشور با برقراری نظم و انضباط، امکان توسعه فراهم آمد اما منجر به استبداد شاه و نادیده گرفتن مجلس و قوانین آن شد.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه‌های ۹۵ و ۹۶)

تاریخ (۳) - اختیاری

۱۲۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌های)

رضاشاه دستور داد تا مسیر راه‌آهن سراسری را در جهت شمال به جنوب احداث نمایند. مسیر شرقی غربی می‌توانست دسترسی زمینی به هندوستان را برای دشمنان انگلستان تسهیل کند و این با منافع انگلستان در شرق در تضاد بود. در صورتی که احداث مسیر شمال جنوب، دسترسی انگلستان به منابع نفتی در مناطق شمال ایران و انتقال به خلیج فارس (برای حمل به اروپا) را آسان می‌نمود.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۶)

۱۲۷- گزینه «۴»

(معمد ابوالحسنی)

شهید آیت‌الله مدرس، پس از سال‌ها زندانی بودن در خواف، از خواف به کاشمر برده شد و پس از مدت کوتاهی، وی را در همان جا مسموم کردند و به شهادت رساندند.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه‌های ۹۷ و ۹۸)

۱۲۸- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

خروج ژاپن، آلمان و ایتالیا و اخراج شوروی از جامعه ملل، موجب بی‌اعتباری بیشتر این نهاد بین‌المللی شد.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۹۹)

۱۲۹- گزینه «۳»

(مریم فسروی «هنوی»)

تشریح عبارتهای نادرست:

الف) هیتلر پس از به دست گرفتن زمام امور، قرارداد ورسای را لغو کرد و برنامه‌های اقتصادی و عمرانی گوناگونی را به اجرا در آورد. ساخت شبکه وسیعی از جاده ها و راه‌آهن، ایجاد مؤسسات عمومی و راه‌اندازی کارخانه‌های بزرگ به خصوص صنایع تسلیحاتی از جمله طرح‌های عمرانی و اقتصادی بود که به اجرا درآمد.

ج) ساخت شبکه وسیعی از جاده ها و راه‌آهن، ایجاد مؤسسات عمومی و راه‌اندازی کارخانه‌های بزرگ به خصوص صنایع تسلیحاتی از جمله طرح‌های عمرانی و اقتصادی بود که به اجرا درآمد و به بحران رکود و بیکاری در آلمان پایان داد و شرایط تحقیرآمیز آلمان پس از جنگ جهانی اول را تا اندازه زیادی دگرگون کرد.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه‌های ۱۰۲ و ۱۰۳)

۱۳۰- گزینه «۲»

(معمدعلی رحیمی)

موتسو هیتو از سال ۱۸۶۸ تا ۱۹۱۲ (طبق تصویر کتاب) امپراتور ژاپن بوده که در این مدت که نیمه دوم قرن نوزدهم تا اوایل قرن بیستم را در بر می‌گیرد، ژاپن جبران عقب ماندگی‌های نظام قبلی را در ضمن (اصلاحات میجی) پیش گرفت و تحولات بسیاری در آموزش و پرورش، قانون اساسی، بخش نظامی و ... رقم زد. (درستی گزینه «۳») به علاوه در نیمه دوم قرن نوزدهم که ابتدای بازه زمانی مذکور است ژاپن اولین گام‌ها را در مسیر صنعتی شدن برداشته و هم‌زمان شروع به استعمار سرزمین‌های پیرامون خود کرد. (درستی گزینه «۱») خروج ژاپن از جامعه ملل و تشکیل دولت‌های محور نیز بعد از جنگ جهانی اول بود که قاعدتاً پس از دوره امپراتوری موتسو هیتو می‌باشد. (درستی گزینه «۴») در فاصله دو جنگ جهانی (بعد از جنگ جهانی اول) هدایت ژاپن به دست نظامیان افتاد و آنان ژاپن را در جهت اهداف توسعه طلبانه نظامی سوق دادند و به کشورهای همسایه از جمله چین لشکرکشی کردند. (رد گزینه «۲»)

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه ۱۰۴)

تاریخ (۱)

۱۳۱- گزینه «۳»

(مهندس رستمی ریک)

الف) شواهد باستان‌شناسی نشان می‌دهد که نخستین انسان‌واره‌ها حدود چهار میلیون سال پیش در علفزارهای آفریقا می‌زیستند.

ب) ابداع کشاورزی رویدادی مهم و سرنوشت‌ساز در زندگی انسان است. برخی باستان‌شناسان، از این پدیده با عنوان انقلاب کشاورزی یاد می‌کردند و اهمیت و تأثیر آن را در تاریخ بشر همچون انقلاب صنعتی در قرن ۱۸ میلادی می‌دانند.

ج) تا اواخر دوره گردآوری خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت و به حدی رسید که هنر نقاشی را برای نشان‌دادن احساس و اندیشه خود بکار گرفت.

د) از آنجا که زنان مسئولیت گردآوری خوراک را برعهده داشتند، به احتمال زیاد، کشت دانه توسط آنان آغاز گشت.

ه) کاوش‌های باستان‌شناسی اخیر، بیشتر مناطق کوهپایه‌ای زاگرس در غرب ایران را خاستگاه کشاورزی می‌دانند.

(تاریخ (۱)، پیدایش تمدن، بین‌النهرین و مصر، صفحه‌های ۳۰، ۳۲ تا ۳۴)

۱۳۲- گزینه «۴»

(علیرضا پدرا)

توضیح داده شده مربوط به تمدن سومر در ناحیه جنوبی بین‌النهرین است. موارد «الف» و «د» نیز به همین تمدن مربوط است، اما موارد «ب» و «ج» مرتبط با تمدن مصری‌هاست.

(تاریخ (۱)، پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر، صفحه‌های ۳۶، ۳۹ و ۴۰)

۱۳۳- گزینه «۲»

(مهم‌مهری یعقوبی)

تشریح عبارتهای نادرست:

ب) با انتشار خبر مرگ اسکندر، یکی از فرماندهان هندی به نام چندرا گوپتا سر به شورش برداشت و سلسله موریا را بنیان گذاشت که در دوران فرمانروایی آشوکا به اوج قدرت رسید.

ج) شی هوانگ تی، دیوار بزرگ چین را تکمیل کرد. فرمانروایان پیش از او برای جلوگیری از هجوم اقوام صحراگرد، قسمت‌هایی از این دیوار را ساخته بودند. شی هوانگ تی، بخش‌های مختلف این دیوار را به یکدیگر متصل کرد تا دژی به طول ۲۴۰۰ کیلومتر با ۲۵۰۰۰ برج نگهبانی در مرز شمالی چین شکل بگیرد.

نکته مهم درسی:

پس از آشوکا حکومت موریا ضعیف شد و کم‌کم سلسله دیگری به نام گوپتا بر سرکار آمد و چندین قرن بر هند فرمان راند.

(تاریخ (۱)، هند و چین، صفحه‌های ۴۴، ۴۵، ۴۷ و ۴۸)

۱۳۴- گزینه «۴»

(مریم فسروی هنوی)

تشریح عبارتهای نادرست:

ب) در نتیجه توسعه دریانوردی و گسترش تجارت خارجی، طبقه‌ای از ثروتمندان و اشراف برآمدند و به جای شاهان، قدرت را در دست گرفتند.

ج) در یونان فقط مردان بالغی که از پدر و مادر آتنی به دنیا آمده بودند، شهروند آنجا محسوب می‌شدند.

(تاریخ (۱)، یونان و روم، صفحه ۵۴)

۱۳۵- گزینه «۱»

(مهم‌علی رهیمی)

بر اساس قانون اساسی رم، ساختار حکومت شامل چند مجلس و شماری مقامهای اجرایی بود. اشراف به واسطه مجلس سنا، و عامه مردم از طریق مجمع نمایندگان خود، در اداره کشور مشارکت می‌کردند. ریاست قوه اجرایی به دو کنسول اعطا می‌شد که از میان اعضای سنا برای یک سال، بدون تکرار، انتخاب می‌شدند. در نتیجه نبردهای طولانی جمهوری رم تبدیل به قدرتی بزرگ در مدیترانه شده و به توسعه‌طلبی خود در اروپا، آفریقا و آسیا ادامه داد. آن‌ها با لشکرکشی به سرزمین‌های شرق دریای مدیترانه در غرب آسیا، بقایای حکومت سلوکیان را برانداختند و به سوی

ایران پیشروی کردند. تنها حکومت اشکانی بود که در مقابل سپاه قدرتمند روم ایستادگی کرد و مانع پیشروی بیشتر آنان به سوی شرق شد. جنگ‌های متعدد و طولانی موجب قدرت گرفتن نظامیان شده و قرن اول قبل از میلاد جمهوری رم بر اثر رقابت سرداران جاه طلب دچار جنگ داخلی و آشفتگی شد. سرانجام با غلبه یکی از سرداران به نام اکتوایان بر رقیبانش (۲۷ قبل از میلاد)، تغییرات بزرگی در نظام حکومتی به وجود آمد. در نتیجه این تغییرات، قدرت اجرایی در اختیار یک نفر به عنوان شخص اول مملکت قرار گرفت که به «آگوستوس» و بعداً «امپراتور» معروف شد. مجلس سنا نیز به عنوان مجمع اصلی مشورتی باقی ماند و در انتخاب امپراتور، ایفای نقش می‌کرد. (دلیل نادرستی گزینه «۱»)

(تاریخ (۱)، یونان و روم، صفحه‌های ۵۶ و ۵۸)

تاریخ (۲)

۱۳۶- گزینه «۲»

(علیرضا پدرا)

بررسی موارد:

الف) ذکر نام اشخاصی که در نتیجه فرمان برادری پیامبر خدا، با هم برادر شدند: استناد به آثار سیره‌نویسان

ب) رقابت و درگیری‌های پیاپی اوس و خزرج در شهر یترب: استناد به آثار سیره‌نویسان و مورخان

ج) نبود حکومت یا سلطه اشراف و سران قبیله‌ها در یترب: بررسی منابع تاریخی و متون دینی

(تاریخ (۲)، امت و حکومت نبوی در مدینه، صفحه‌های ۳۰، ۳۱ و ۳۵)

۱۳۷- گزینه «۴»

(مهم‌علی رهیمی)

ورود هیئت‌های نمایندگی (وفود) قبایل عرب به مدینه و اسلام آوردن آن‌ها در سال نهم اتفاق افتاده است. همچنین اعلام مکه و مسجدالحرام به‌عنوان حرم امن الهی و ابلاغ سوره براءت توسط حضرت علی (ع) به مردم مکه نیز در همین سال بوده است. اما خطبه غدیر و معرفی امام علی به عنوان جانشین در ضمن آن در حجه الوداع (آخرین حج پیامبر) در سال دهم هجری رخ داده است.

(تاریخ (۲)، امت و حکومت نبوی در مدینه، صفحه ۳۹)

۱۳۸- گزینه «۳»

(مریم فسروی هنوی)

الف) در جریان محاصره شهر بیت المقدس (ایلیا)، ساکنان مسیحی شهر اعلام کردند که فقط در حضور خلیفه، قرارداد صلح و تسلیم شهر را امضا می‌کنند. مسلمانان با بردباری این شرط را پذیرفتند و بدین منظور خلیفه دوم از مدینه به بیت المقدس رفت. (عبارت مذکور مربوط به یکی از شهرهای منطقه شام است).

**جغرافیا (۳)**

۱۴۱- گزینه «ا» (علیرضا پدرا) \*

کافی است اعداد هر سطر از ماتریس را با هم جمع کنیم:

مجموع	الف	ب	ج	د	اعداد بر حسب کیلومتر
۸۰	۵۰	۲۰	۱۰	۰	د
۱۲۰	۶۰	۵۰	۰	۱۰	ج
۱۰۰	۳۰	۰	۵۰	۲۰	ب
۱۴۰	۰	۳۰	۶۰	۵۰	الف

بنابراین بهترین دسترسی (و در نتیجه بهترین مکان برای ارائه خدمات به منطقه) مربوط به روستای «د» و بدترین دسترسی مربوط به روستای «الف» است.

(جغرافیا (۳)، مدیریت حمل و نقل، صفحه ۶۱)

۱۴۲- گزینه «ا» \*

(کتاب آبی پیمانهای)

در مدیریت حمل و نقل، باید به میزان و نوع تقاضا توجه کرد. برای مثال، ناحیه‌ای که در آن جمعیت زیادی نیاز به جابه‌جایی دارند یا رساندن خدمات آموزشی و بهداشتی به آن‌ها ضروری است، نسبت به نواحی‌ای که تقاضای فصلی یا موقتی دارند، در اولویت قرار می‌گیرند.

(جغرافیا (۳)، مدیریت حمل و نقل، صفحه ۶۲)

۱۴۳- گزینه «۴» \*

(مریم فسروی رهنوی)

**تشریح گزینه‌های نادرست:**

گزینه «۱»: احداث جاده‌ها و تونل‌ها و ورود مواد نفتی و روغنی به خاک، آلودگی و فرسایش خاک را در پی دارد.

گزینه «۲»: گسترش راه‌ها و توسعه راه‌سازی باعث تخریب پوشش گیاهی و کاهش تنوع زیستی می‌شود.

گزینه «۳»: انبوه موتورسیکلت‌ها و تردد کشتی‌ها و نفت‌کش‌ها در دریا و بنادر به ترتیب «آلودگی منظر» و «آلودگی آب» را در پی دارد.

(جغرافیا (۳)، مدیریت حمل و نقل، صفحه ۶۳)

۱۴۴- گزینه «۴» \*

(مهدی‌مهری یعقوبی)

- در کشورهای اسکاندیناوی با توجه به زمستان‌های سخت، بارش برف و یخبندان، تجهیزات خاصی در پاک‌سازی جاده‌ها یا احداث فرودگاه‌ها به کار می‌رود: ویژگی‌های طبیعی

ب) رفتار مسالمت‌آمیز و مداراجویانه پیروان اسلام با مسیحیان به هنگام فتح شام و امید به آزادی مذهبی در زیر سایه حکومت مسلمانان، تأثیر بسزایی در متحد نشدن مصریان با رومیان داشت.

ج) منطقه شام هنگام حمله اعراب مسلمان، زیر سلطه امپراطوری روم شرقی قرار داشت. در آن زمان تعدادی از قبیله‌های عرب در آن منطقه حضور داشتند. بسیاری از این اعراب و دیگر ساکنان بومی منطقه شام، پیرو آیین مسیحیت بودند، اما در برخی از مسائل مذهبی با کلیسای قسطنطنیه، پایتخت امپراطوری روم شرقی اختلافات اساسی داشتند.

د) فتوحات مسلمانان در مصر، بیشتر نتیجه مقاومت نکردن مردم آن سرزمین در برابر سپاه اسلام بود.

(تاریخ (۲)، تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین، صفحه‌های ۴۹ تا ۵۱)

۱۳۹- گزینه «۴» \*

(موشیر رستمی ریک)

با خدعه عمرو عاص بود که معاویه از شکست حتمی در جنگ صفین نجات پیدا کرد.

یکی از مهم‌ترین فتوحات مسلمانان در زمان بنی‌امیه، فتح اسپانیا (اندلس) به دست سردارانی چون طارق بن زیاد و موسی بن نصیر بود.

معاویه و حاکم منصوب او در مدینه و مکه، به اقدام‌های مختلفی از قبیل تطمیع و تهدید متوسل شدند تا بزرگان این دو شهر را به بیعت با یزید وادار کنند، که به جز امام حسین و عبدالله بن زبیر، دیگران ناگزیر به بیعت شدند. حجرین عدی و عمرین حمق از معترضین و انتقادکنندگان به معاویه بودند که معاویه دستور قتل آنان را داد.

(تاریخ (۲)، امویان بر مسند قدرت، صفحه‌های ۵۴ تا ۵۶)

۱۴۰- گزینه «۲» \*

(تابان صیقلی)

**تشریح عبارت‌های نادرست:**

ج) خاندان اموی تا سال ۴۲۲ هجری قمری (قرن پنجم) به صورت مستقل از خلافت عباسیان بر سرزمین اندلس حکومت کردند. پس از آن خاندان‌های مسلمان دیگری بر سر کار آمدند که اتحاد و انسجام مناسبی نداشتند. به همین دلیل اندلس از نظر قدرت سیاسی و نظامی دچار ضعف و انحطاط شد.

ب) پیرامون شهرهای اندلس را ناحیه‌ای روستایی در بر می‌گرفت که ساکنان آن در رفاہ و خوشبختی به سر می‌بردند و دارای مزارع سرسبز و گله‌های بزرگ و کوچک دام بودند. شهرهای اندلس مراکز اقتصادی مهمی بودند و بازارها و کارگاه‌های صنعتی متعددی را در خود جای داده بودند.

(تاریخ (۲)، امویان بر مسند قدرت، صفحه ۶۴)



۱۴۷- گزینه «۳» (کتاب آبی پیمانهای - کنگور سراسری ۱۴۰۰)

حمل و نقل یکی از اساسی‌ترین نیازهای روزانه مردم شهرهاست.

(پهراپیا (۳)، مدیریت عمل و نقل، صفحه ۶۷)

۱۴۸- گزینه «۳» (موشیر رستمی ریک)

حمل و نقل درون شهری ریلی مانند مترو - مونوریل و تراموا: این نوع حمل و نقل آلودگی کمتری دارد و تعداد زیادی از مسافران شهری را جابه‌جا می‌کند و ترافیک ندارد.

مسیرهای اتوبوس تندرو (BRT) از سال ۱۹۹۰ میلادی در شهرهای دنیا انجام شده است.

اتوبوس‌های برقی: این اتوبوس‌ها، سابقه‌ای بسیار طولانی دارند و هوا را آلوده نمی‌کنند و عمر موتورشان زیاد است.

(پهراپیا (۳)، مدیریت عمل و نقل، صفحه‌های ۶۸ و ۶۹)

۱۴۹- گزینه «۲» (علیرضا پدرا)

باتوجه به گزینه‌ها، می‌توانیم با محاسبه حدودی به جواب برسیم. فرد در ساعت ۱۰:۱۵ صبح تهران را ترک کرده و بعد از تقریباً ۷ ساعت به مقصد رسیده است، بنابراین در هنگام ورود به مقصد، ساعت محلی تهران ۱۷:۱۵ و ساعت محلی مقصد (مطابق صورت سؤال) ۲۰:۲۵ است، بنابراین ساعت مقصد موردنظر، ۳ ساعت و ۱۰ دقیقه از تهران جلوتر است، می‌دانیم هر یک ساعت اختلاف زمان، معادل با ۱۵ درجه اختلاف طول جغرافیایی است، بنابراین طول جغرافیایی شهر مقصد، باید تقریباً ۴۵ درجه از تهران بیشتر باشد، پس حدوداً می‌توان گفت:

$$۵۱ + ۴۵ = ۹۶$$

از بین گزینه‌های داده شده، نزدیک‌ترین گزینه، بانکوک است.

(پهراپیا (۳)، فنون و مهارت‌های پهراپیایی ۲، صفحه‌های ۷۳ تا ۷۵)

۱۵۰- گزینه «۴» (مهمر ابوالسنی)

در سامانه موقعیت‌یاب جهانی، امکان ذخیره‌کردن نقشه‌ها برای زمانی که به اینترنت دسترسی وجود ندارد (آفلاین) نیز وجود دارد. بنابراین امکان استفاده صرفاً آنلاین نادرست است.

(پهراپیا (۳)، فنون و مهارت‌های پهراپیایی ۲، صفحه‌های ۷۸ و ۷۹)

- شیوه حمل‌ونقل گل، دارو یا مواد غذایی، با شیوه حمل کالاهای گران‌قیمت، مانند تجهیزات الکترونیکی یا کالاهای سنگین و حجیم، مانند زغال‌سنگ و آهن، متفاوت است: نوع و حجم محموله

- حمل‌ونقل ریلی به سرمایه‌افراوانی نیاز دارد اما بازدهی آن در آینده، هزینه سرمایه‌گذاری را جبران می‌کند، مسافر و بار بیشتری حمل می‌شود و ترافیک ندارد: هزینه‌ها

- مکان‌یابی برای احداث یک فروشگاه، کارخانه یا تعیین یک روستا یا شهر به عنوان مرکز خدمات دهی به سایر سکونتگاه‌های اطراف: دسترسی (مسیرها و شبکه‌ها)

(پهراپیا (۳)، مدیریت عمل و نقل، صفحه ۶۲)

۱۴۵- گزینه «۳»

(مهمر مهری یعقوبی)

ایمنی یکی از موضوعات مهم در مدیریت حمل‌ونقل، تأمین ایمنی مسافران و کالاها در هنگام جابه‌جایی است. با اختراع و گسترش وسایل حمل‌ونقل موتورسیکلتی مسئله تصادفات و مرگ و میر یا زخمی شدن مسافران پیش آمد که البته این حوادث در حمل‌ونقل جاده‌ای بیشتر از سایر شیوه‌های حمل‌ونقل است.

(پهراپیا (۳)، مدیریت عمل و نقل، صفحه ۶۴)

### جغرافیا (۳) - اختیاری

۱۴۶- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانهای)

در احداث مسیرها هرچه میزان انحراف یا پیچ‌وخم کم‌تر باشد، احداث راه آسان‌تر و کم‌هزینه‌تر است. میزان انحراف از مسیر مستقیم را می‌توان محاسبه کرد و درصد آن را به‌دست آورد. به این میزان، «شاخص انحراف» گفته می‌شود. شاخص مطلوب یعنی بدون هیچ‌گونه انحراف، ۱۰۰ در نظر گرفته می‌شود. دو مسیر «A» و «B» به طول ۹ و ۷ کیلومتر دو شهر «N» و «M» را به هم متصل می‌کند، در حالی که مسیر مستقیم بین این دو شهر ۵ کیلومتر است. بنابراین هر مسیر دارای شاخص انحراف می‌باشد.

$$A \text{ شاخص انحراف مسیر } = \frac{9}{5} \times 100 = 180$$

$$B \text{ شاخص انحراف مسیر } = \frac{7}{5} \times 100 = 140$$

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شاخص انحراف مسیر «B» به عدد ۱۰۰ یا شاخص مطلوب نزدیک‌تر است.

گزینه «۲»: در مسیر «B» از آن جایی که میزان انحراف و پیچ‌وخم کم‌تر است، احداث راه آسان‌تر و کم‌هزینه‌تر خواهد بود.

گزینه «۳»: نسبت شاخص انحراف مسیر «A» به شاخص انحراف مسیر

$$B \text{ «} \frac{9}{7} \text{» می‌باشد.}$$

(پهراپیا (۳)، مدیریت عمل و نقل، صفحه‌های ۵۹ و ۶۰)

### جغرافیای ایران

#### ۱۵۱- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های - کنکور قاج از کشور ۱۴۰۱)  
ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه از نزدیکی مدار رأس‌السرطان آغاز می‌شود و تا جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی ادامه دارد.

#### بررسی نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: عرض جغرافیایی کشور از نزدیکی مدار رأس‌السرطان آغاز شده و تا جنوب منطقه معتدله امتداد می‌یابد.

گزینه «۳»: گستردگی کشور در عرض جغرافیایی منجر به تنوع آب و هوایی و توان‌های مختلف کشاورزی شده است.

گزینه «۴»: خلیج فارس به دلیل قرار گرفتن در عرض‌های پایین جغرافیایی زاویه تابش عمودتری نسبت به دریای خزر دارد.

(جغرافیای ایران، موقعیت جغرافیای ایران، صفحه ۱۴)

#### ۱۵۲- گزینه «۳»

(معمد ابوالسنی)  
دریای خزر دارای منابع عظیم نفت و گاز است.

(جغرافیای ایران، موقعیت جغرافیای ایران، صفحه‌های ۱۷ تا ۱۹)

#### ۱۵۳- گزینه «۱»

(موشیر رستمی ریک)  
تعدادی از کشورها به علت مجاورت با دریا و دریاچه‌ها، امکان دسترسی به خطوط دریایی هم دارند. (علت نادرستی «د»)

راه‌های آبی، امکان روابط بازرگانی بیشتری را فراهم می‌کند. دسترسی به آب‌های آزاد علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند. (علت نادرستی «الف»)

(جغرافیای ایران، ترکیبی، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

#### ۱۵۴- گزینه «۳»

(معمرمهری یعقوبی)  
کوه دماوند و دو توده کوهستانی سهند و سبلان، بر اثر فعالیت‌های آتشفشانی به وجود آمده‌اند و کوه دماوند در منطقه کوهستانی البرز قرار دارد و آلاداغ از رشته کوه‌های مهم شمال خراسان می‌باشد.

#### تکته مهم درسی:

مشابه این تست، در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ آمده است.

#### تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: دو توده کوهستانی سبلان و سهند بر اثر فعالیت‌های آتشفشانی به وجود آمده‌اند نه رشته کوه قره داغ

گزینه «۲»: شیب عمومی کوهستان‌های تالش به سمت خزر بیشتر از منطقه آذربایجان است در حالی که «الف» از رشته کوه‌های مهم کوه‌های شمال خراسان است و «ث» در منطقه کوهستانی آذربایجان قرار دارد.

گزینه «۴»: کوه‌های شمال خراسان، به شکل منظم و موازی در شمال شرقی ایران قرار دارند و آلاداغ یا «الف» و هزار مسجد از رشته کوه‌های مهم آن به‌شمار می‌روند.

(جغرافیای ایران، ناهمواری‌های ایران، صفحه‌های ۲۳ تا ۲۵)

#### ۱۵۵- گزینه «۳»

(مریم فسروی هنوی)

#### بررسی موارد:

«الف» و «ج»: حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها هستند.

«ب»: برخی دشت‌ها در هنگام چین‌خوردگی‌ها و در حد فاصل تاقدیس‌ها یا در میان ناودیس‌ها ایجاد شده‌اند.

«د»: دشت نهبوند در استان همدان بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود آمده است.

(جغرافیای ایران، ناهمواری‌های ایران، صفحه ۳۰)

### جغرافیا (۲)

#### ۱۵۶- گزینه «۲»

(علیرضا پدرا)

#### بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جهت وزش باد از کمربند شماره «۲» (پرفشار) به سمت کمربند شماره «۱» (کم‌فشار) است.

گزینه «۳»: احتمال بیابانی شدن یک منطقه فرضی بر اثر توزیع فشار، در کمربند شماره «۳» (پرفشار) بیشتر از کمربند شماره «۴» (کم‌فشار) است.

گزینه «۴»: بیابان گبی به‌طور عمده در اثر عامل دوری از منابع رطوبت ایجاد شده است.

(جغرافیا (۲)، نوامی آب و هوایی، صفحه‌های ۲۶ و ۳۴)

#### ۱۵۷- گزینه «۳»

(مریم فسروی هنوی)

بارندگی کوهستانی (ناهمواری): در این نوع بارندگی، نواحی مرتفع و کوهستان‌ها با توجه به شکل و جهتی که دارند، مانع آن می‌شوند که توده هوا مرطوب به‌طور افقی حرکت کند. در نتیجه توده هوا در امتداد دامنه کوه به طرف قله بالا می‌رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد و دیگر نمی‌تواند رطوبت را در خود نگه دارد و بنابراین، موجب بارش می‌شود.

(جغرافیا (۲)، نوامی آب و هوایی، صفحه ۲۷)



**فلسفه دوازدهم**

۱۵۸- گزینه «۱» (مصدر ابوالسنی)

در هوازدگی شیمیایی، ساختمان کانی‌ها و ترکیب شیمیایی سنگ‌ها نیز تغییر می‌کند. اکسیژن و رطوبت از عوامل مهم هوازدگی شیمیایی هستند. برای مثال، اکسیژن هوا موجب اکسیده شدن برخی کانی‌ها نظیر آهن می‌شود.

فعالیت‌های موجودات زنده، یعنی گیاهان و جانوران می‌تواند موجب تغییرات فیزیکی و شیمیایی در سنگ‌ها شود؛ برای مثال، رشد ریشه درختان یا ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران حفار، مانند موش‌ها و موربانه‌ها، باعث خرد شدن سنگ‌ها (تغییر فیزیکی) می‌شود. همچنین، گیاهان در حال پوسیدگی اسیدهایی تولید می‌کنند که موجب تغییرات شیمیایی در سنگ‌های مجاورشان می‌شود. باکتری‌های تجزیه کننده یا تنفس گیاهان نیز در سنگ‌ها تغییرات شیمیایی ایجاد می‌کنند. (تغییر شیمیایی)

(مغرافیا (۲)، ناهمواری‌ها و اشکال زمین، صفحه ۴۱)

۱۵۹- گزینه «۴» (موشیر رستمی ریگ)

دره‌های U شکل معمولاً بر اثر فرسایش یخچالی طی هزاران سال پدید آمده‌اند. آن‌هایی که با دی‌اکسید کربن و هوا ترکیب می‌شوند، اسید کربنیک تولید می‌کنند و با حل کردن آهک و گچ در خود می‌توانند موجب خوردگی و انحلال سنگ‌ها شوند.

(مغرافیا (۲)، ناهمواری‌ها و اشکال زمین، صفحه‌های ۴۴ و ۴۵)

۱۶۰- گزینه «۲» (مصدر مهری یعقوبی)

اشکال فرسایش در بیابان‌ها، ناشی از دو فرایند «کاوشی» یا «تراکمی» است: - اشکال کاوشی: دشت ریگی (رگ) - چاله‌های بادی - کلوت (بادانگ) - گرز دیو و ستون‌های سنگی

- اشکال تراکمی: تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه)

با توجه به نکته فوق، دشت ریگی و کلوت جز اشکال تراکمی نیستند بنابراین گزینه‌های «۱» و «۳» حذف می‌شوند.

در دشت ریگی و چاله‌های بادی، باد ماسه‌های ریز و ذرات را با خود جابه‌جا می‌کند و با خود می‌برد. پس عبارت «ب» اشتراک بین دشت ریگی و چاله‌های بادی است.

در نواحی دارای ماسه‌های ریز، به ویژه فاقد پوشش گیاهی، باد ذرات را از محل خود جابه‌جا می‌کند و به تدریج حفره‌ها یا چاله‌هایی وسیع پدید می‌آورد. (در چاله‌های بادی، بخش سخت و مقاوم باقی نمی‌ماند پس گزینه «۴» نیز رد می‌شود.)

(مغرافیا (۲)، ناهمواری‌ها و اشکال زمین، صفحه‌های ۴۷ و ۴۸)

۱۶۱- گزینه «۲» (عرفان دهرشیا)

فیلسوفان دوره جدید اروپا، مانند دکارت، عقل را قوه‌ای مستقل و توانمند برای دستیابی به حقایق کلی و جهان‌شمول می‌دانستند. از نظر آن‌ها عقل تابعی از تجربه نیست و می‌تواند به صورت مستقل از آن به یک شناخت‌هایی برسد. البته این‌گونه نیست که عقل‌گرایان حس و اعتبار روش علمی تجربی را نفی کنند. (رد گزینه‌های «۱» و «۴»)

همچنین، این نظر که عقل تنها محدود به بررسی متون دینی نیست، نظر خاص عقل‌گرایان نیست و تجربه‌گرایان نیز به این باور دارند. (رد گزینه «۳»)

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۳، ۵۶ و ۵۷)

۱۶۲- گزینه «۲» (مسین آفونری راهنمایی)

در فلسفه ارسطو عقل انسان بر اساس کاری که انجام می‌دهد، به دو قسم عملی و نظری تقسیم می‌شود. اگر عقل بخواهد «بایدها و نبایدها» را بشناسد، این در حیطه عقل عملی است، اما اگر بخواهد «هست و نیست‌ها» را بشناسد، در حیطه عقل نظری خواهد بود. در نتیجه مبنای این تقسیم‌بندی، موضوعات تعقل است که به تعبیری می‌شود آن‌ها به دو دسته: (۱) آن‌چه که رخ می‌دهد (هست و نیست) و (۲) آن‌چه که خوب است رخ بدهد (بایدها و نبایدها) تقسیم کرد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

۱۶۳- گزینه «۱» (موسی سپاهی - سراوان)

هراکلیتوس که از فیلسوفان دوره باستان یونان است، به هر دو کاربرد عقل توجه داشته و کاربردهای آن را تصدیق کرده است.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۲»: ارسطو در میان کارکردهای عقل نظری، تنها به هستی‌شناسی توجه نداشت؛ بلکه او در سایر شاخه‌ها، حتی در علوم تجربی نیز کاوش‌ها و تحقیقاتی داشت.

گزینه «۳»: این تنها یکی از معانی لوگوس نزد هراکلیتوس است.

گزینه «۴»: ارسطو صرفاً متکی بر استدلال عقلی محض نبود، بلکه از استدلال‌های تجربی نیز استفاده می‌کرد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۴ تا ۵۶)

۱۶۴- گزینه «۳»

(ممد سوریان)

کنت معتقد است تنها ابزاری که انسان برای ارتباط برقرار کردن با واقعیت دارد، حس است و عقل هم فقط وقتی می‌تواند به دانش واقعی برسد که با اتکا بر حس جلو رود. گویا که عقل خودش کور است و نیاز به افراد بینایی (حواس) دارد که اطلاعات مناظر را در اختیار او بگذارند. بنابراین وقتی چیزی با حواس پنجگانه درک نشود، قابل درک و فهم واقعی نیست و هر سخنی درباره او نیز ناظر بر واقعیت نخواهد بود.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: هیوم نمی‌گفت موجود نامحسوس نمی‌تواند واقعیتی داشته باشد یا مفهوم آن ناظر به واقعیت نیست! او فقط می‌گفت ما نمی‌توانیم چنین موجودی را ادراک یا اثبات کنیم. بنابراین حکم به توهمی بودن یافتن کمک ملانکه می‌تواند نظر هیوم باشد، ولی استدلال این گزینه با دیدگاه هیوم تطابق ندارد (باید از عدم امکان شناخت موجود نامحسوس، توهمی بودن را نتیجه می‌گرفت، نه از عدم امکان وجود آن).

گزینه «۲»: دکارت موجودات متعالی و برتر از ماده را عقل نمی‌نامید و به عالم عقول معتقد نبود و در فلسفه خود به اثبات ملانکه به عنوان کارگزاران الهی نیز نپرداخت ولی وجود ملانکه را هم انکار نمی‌کرد. بنابراین بر اساس مبانی دکارت نمی‌توان گفت ملانکه وجود ندارند و نمی‌توانند به کسی کمک کنند. ضمن اینکه چون دکارت عقل محض را قبول دارد، ملانکه را قابل اثبات می‌داند هر چند خودش آن‌ها را اثبات نکرده باشد.

گزینه «۴»: بیکن روش عقل محض را به کلی رد نمی‌کرد و نمی‌گفت آنچه بر این اساس درک می‌شود غیرقابل اثبات است (این دیدگاه هیوم بود). اما او به پرخطا و نامطمئن بودن این شیوه باور داشت و بهترین راه برای درک واقعیت را تجربه می‌دانست.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

۱۶۵- گزینه «۴»

(فیروز نژادنیف - تبریز)

علم عقول متعالی، از طریق استدلال و کنار هم گذاشتن مفاهیم نیست بلکه این موجودات حقایق اشیا را «شهود» می‌کنند و به مفاهیم و استدلال مفهومی نیازی ندارند.

**رد سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: آنچه در فلسفه از سایر دانش‌ها بیشتر کاربرد دارد، عقل به عنوان دستگاه تفکر و استدلال است، نه این معنای عقل.

گزینه «۲»: بسیاری از فرشتگانی که در ادیان نام برده شده‌اند، همین عقول هستند؛ نه همه آن‌ها.

گزینه «۳»: در مواردی از خدا به عنوان «عقل کل» یاد می‌شود، نه «عقل اول».

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۳ و ۵۴)

۱۶۶- گزینه «۴»

(ممد کرمی‌نیا - رفسنجان)

اوگوست کنت معتقد است که عقل فلسفی (یعنی عقل استدلالی محض بدون تجربه و حس) و کار آن در تأسیس فلسفه، کاملاً ذهنی و دور از واقعیت بوده است. (رد گزینه‌های «۱» و «۳») عقل تنها در جایی ارزشمند و معتبر است که به کمک حس می‌آید و در شناخت تجربی وارد عمل می‌شود. (رد گزینه «۲») پس عقل در شناخت علمی واقعیت نقش ایفا می‌کند ولی به شرط مقرون بودن آن به حس و تجربه.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۷)

۱۶۷- گزینه «۱»

(پرکل رهیمی)

آن معنایی از عقل که میان مردم رایج و متداول است، عقل به معنای قوه استدلال و تفکر است.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۲»: «عقل کل» در زبان برخی از فیلسوفان، همان خداست و در نتیجه نمی‌شود امر به معروف و نهی از منکر را به خدا نسبت داد.

گزینه «۳»: عقل عملی به بایدها و نبایدها و گزاره‌های اخلاقی می‌پردازد و در نتیجه از این حیث ربطی به آن چه که در این جا ذکر شده است، ندارد.

گزینه «۴»: فهم حقایق غیرمادی و فرامحسوس منحصر در عقول متعالی نیست، بلکه عقل انسان نیز می‌تواند با استدلال به حقایقی برسد که فراتر از حس و دنیای مادی است.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۳ تا ۵۵)

۱۶۸- گزینه «۱»

(علی معزی)

دکارت معتقد است عقل هم به صورت مستقل از تجربه می‌تواند به حقیقت برسد و هم از طریق تجربه. خود او در کنار اندیشه‌های فلسفی، یکی از دانشمندان علوم تجربی نیز به شمار می‌رود.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۵ تا ۵۷)

۱۶۹- گزینه «۲»

(علی معزی)

عقل عملی و نظری از نظر ارسطو دو قوه مستقل نیستند، بلکه دو کارکرد و دو حیطة از یک قوه واحد هستند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۳ تا ۵۶)

۱۷۰- گزینه «۳»

(عرفان دهرشیا)

فیلسوفان دوره جدید اروپا، به‌ویژه دکارت، عقل را ابزاری اساسی در کنار تجربه برای کشف قوانین طبیعت می‌دانستند.

تفاوت این دیدگاه با قرون وسطی در این بود که عقل در قرون وسطی تحت سیطره تعالیم مذهبی و وحی بود، اما در دوره جدید اروپا، بر استقلال عقل به‌عنوان یکی از منابع اصلی شناخت تأکید شد.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: نادرست است زیرا دیدگاه دوره جدید به اثبات وجود خدا محدود نمی‌شد.

گزینه «۲»: نادرست است زیرا برخی فیلسوفان دوره جدید (مانند دکارت) وحی را کاملاً نفی نکرده‌اند.

گزینه «۴»: نادرست است زیرا عقل در این دوره نقشی مهم در علم و شناخت طبیعت داشت.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

**فلسفه دوازدهم - اختیاری**

**۱۷۱- گزینه «۲»**

(مفهم رضایی‌بغا)

هراکلیتوس از حقیقتی به نام «لوگوس» سخن می‌گوید که هم به معنای یک وجود و حقیقت متعالی است و هم به معنای نطق و سخن و کلمه؛ یعنی وی به هر دو کاربرد عقل توجه داشت. از نظر او کلمه و سخن، ظهور و پرتو عقل متعالی و برتر می‌باشد. (درستی گزینه «۲») همان‌طور که سخن و کلمه بیانگر افکار و اندیشه‌های انسان است و آن‌چه را که انسان در ذهن دارد، با کلام ظاهر می‌کند و به دیگران می‌رساند، جهان و اشیا نیز ظهور آن وجود و آن حقیقت متعالی و برتر هستند. (نادرستی گزینه «۴»)

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۴ تا ۵۶)

**۱۷۲- گزینه «۴»**

(علیرضا نصیری)

عقل عملی، آن کارکرد از عقل انسان است که به بایدها و نبایدهای اخلاقی و هنجاری می‌پردازد.

این پرسش که آیا زندگی انسانی بدون اندوختن علم ارزش دارد و شایسته است یا نه، در نهایت به این پرسش خواهد رسید که «آیا باید به دنبال علم بود یا نه؟» و در نتیجه پاسخ این پرسش عبارت خواهد بود از این که «باید به دنبال علم بود.» یا «نباید به دنبال علم بود.» که هر دوی این پاسخ‌ها به بایدها و نبایدها ارتباط دارند و در نتیجه این پرسش مربوط می‌شود به عقل عملی.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: این که نظر کدام مکتب اخلاقی، در مورد فلان فعل خاص چیست، یک پرسش نظری و در نتیجه در حیطه عقل نظری است.

گزینه «۲»: این پرسش نیز در واقع ناظر به مبانی نظری اخلاق و این که «آیا اخلاق وابسته به آزادی است یا خیر» می‌باشد و در نتیجه در حیطه عقل نظری است.

گزینه «۳»: این پرسش نیز یک پرسش نظری در مورد حقایق بیرونی است و در مورد اسراف کردن سؤال ارزشی و هنجاری نمی‌کند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

**۱۷۳- گزینه «۴»**

(علیرضا نصیری)

از نظر فیلسوفان مسلمان، شناخت قضایای بدیهی همچون امتناع اجتماع نقیضین، در دومین مرحله از عقل، یعنی عقل بالملکه میسر می‌گردد. اما استدلال کردن بر مبنای این اصل بدیهی، در مراتب بالاتر عقل، یعنی عقل بالفعل و عقل بالمستفاد ممکن خواهد شد. بنابراین گزینه «۳» که گفته «فقط» عقل بالفعل نادرست و گزینه «۴» پاسخ صحیح این تست خواهد بود.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ و ۶۵)

**۱۷۴- گزینه «۳»**

(کتاب آبی پیمان‌های)

فیض خداوند از طریق عقول به سایر موجودات می‌رسد. برای مثال این فیض به عقل اول داده می‌شود و بعد از او به عقل دوم و سوم و ... می‌رسد تا اینکه نهایتاً به انسان برسد. پس سایر عقول صرفاً نقش دریافت‌کننده را ندارند.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: عقول موجوداتی مجرد از ماده و کاملاً روحانی و غیرمادی هستند که واسطه فیض الهی می‌باشند. عبارت گزینه «۱» کاملاً صحیح است.

گزینه «۲»: بخشی از عالم ماوراءالطبیعه و مجردات را عالم عقول تشکیل می‌دهند نه تمامی آن را.

گزینه «۴»: رابطه طولی و سلسله‌مراتبی بین عقول موجود است و بنابر نظر فلاسفه مسلمان عقل اول نخستین مخلوق خداوند است.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه ۶۳)

**۱۷۵- گزینه «۴»**

(علیرضا نصیری)

فیلسوفان مسلمان هم برای عقل و هم برای شناخت و حیانی ارزش قائل‌اند و هر دو را برای رسیدن به شناخت حقایق معتبر می‌شمارند. از نظر این حکیمان، اگر تعارضی میان عقل و دین ظاهر شود، این تعارض صرفاً ظاهری و نتیجه اشتباه در تفکر عقلانی یا حاصل برداشتی نادرست از وحی و معارف و حیانی است و در نتیجه نمی‌توان آن را به معنای واقعی کلمه تعارضی میان این دو ابزار دانست.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه ۶۶)

منطق

۱۷۶- گزینه «۱»

(پوار پاکدل)

قضیه شخصی در منطق قضیه‌ای است که موضوع آن مفهومی جزئی باشد مانند عبارت «بدون دلیل حرف می‌زد». که موضوع آن ضمیر «او» است که حذف شده است و یا عبارت «گرگ» را از هر طرف بخوانیم یکسان است. چون درباره خود لفظ سخن می‌گوییم و در واقع درباره مفهومی جزئی در حال حرف زدن هستیم. بنابراین این دو عبارت قضایای شخصی هستند.

راه دیگر تشخیص قضایای محصوره از شخصی این است که، اگر موضوع قضیه یک مجموعه باشد و بتوان محمول را بر تک‌تک اعضای آن مجموعه حمل کرد، قضیه ما محصوره و اگر نتوانیم محمول را بر تک‌تک اعضای آن مجموعه حمل کنیم قضیه، شخصی خواهد بود. به‌عنوان مثال عبارت «بازیکنان این تیم ۱۰ نفر هستند.» حمل محمول «ده نفر» بر تک‌تک اعضای مجموعه «بازیکنان این تیم» بی‌معناست.

بازیکن شماره یک ۱۰ نفر است. (بی‌معنا می‌شود)

بازیکن شماره پنج ۱۰ نفر است. (بی‌معنا می‌شود) بنابراین این عبارت یک قضیه شخصی است.

با همین معیار، گزینه «۱» پاسخ صحیح این تست است. چرا که هم می‌شود برای این قضیه سور در نظر گرفت، مثلاً «بعضی» یا «همه» و همچنین حمل محمول «گندیده» بر تک‌تک اعضای مجموعه ما یعنی «میوه‌های این جعبه» معنادار است.

(منطق، قضیه عملی، صفحه‌های ۵۶ تا ۵۸)

۱۷۷- گزینه «۴»

(علی معزی)

جزئی یا کلی بودن موضوع قضیه نوع قضیه را مشخص می‌کند و به این وسیله قضیه به شخصی و محصوره تقسیم‌پذیر است. از طرف دیگر، موجهه یا سالبه بودن یک قضیه، کیفیت آن را مشخص می‌دارد.

(منطق، قضیه عملی، صفحه‌های ۵۶ تا ۵۹)

۱۷۸- گزینه «۲»

(معمد رضایی‌بقا)

دقت کنید که سور کلی «هر» با یک رابطه «نیست» نباید در قضیه حملی همراه شود. وگرنه باید به صورت استاندارد جزئی تبدیل شود. عبارت «نه هر که آینه سازد سکندری داند» به صورت «هرکس آینه می‌سازد، سکندری نمی‌داند» به طور استاندارد می‌شود: «بعضی کسانی که آینه می‌سازند، سکندری می‌دانند و بعضی از کسانی که آینه می‌سازند، سکندری نمی‌دانند.» قضایای گزینه‌های ۱ و ۳ کلی هستند. قضیه گزینه «۴» شخصی است؛ زیرا موضوع آن «من» است که مفهومی جزئی است.

(منطق، قضیه عملی، صفحه‌های ۵۶ تا ۵۹)

۱۷۹- گزینه «۳»

(معمد کریمی نیا - رخصتبان)

باید دقت داشت که در قضایای مربع تقابل، اجزای قضیه (موضوع، محمول و ملحقات موضوع و محمول) نباید تغییر کنند. در گزینه «۱» محمول تغییر کرده است («در تابستان گرم» به «در پاییز گرم» تبدیل شده است). پس رابطه تناقض وجود ندارد. در گزینه‌های «۲» و «۴» نیز محمول به نحوی تغییر کرده است. اما در گزینه «۳» شاهد این هستیم که با این‌که موضوع و محمول ثابت مانده‌اند (شرط اولیه مربع تقابل) اما سور و کیفیت قضایا به نحوی تغییر کرده‌اند که شاهد دو قضیه متناقض باشیم.

(منطق، اقسام قضایا، صفحه ۶۳)

۱۸۰- گزینه «۱»

(علیرضا نمیری)

دو قضیه متقابل که از اثبات یکی دیگری نفی می‌شود، ولی از نفی آن، دیگری اثبات نمی‌شود، دو قضیه متضاد هستند. به عبارتی در تضاد، ما می‌توانیم از صدق یک قضیه به کذب قضیه دیگر برسیم، ولی برعکس آن ممکن نیست.

در مورد دو قضیه متضاد، باید گفت که دو قضیه متقابل (دارای موضوع و محمول یکسان) هستند که سور هر دو کلیه است، ولی یکی سالبه و دیگری موجهه می‌باشد.

تضاد مختص قضایای حملی محصوره است، و امکان ندارد که یک طرف آن قضیه‌ای شخصی باشد.

(منطق، اقسام قضایا، صفحه ۶۴)

فلسفه یازدهم

۱۸۱- گزینه «۱»

(معمد رضایی‌بقا)

در دوره شکوفایی فلسفه در جهان اسلام و ایران، فیلسوفان بزرگی ظهور کردند که همگی سه ابزار حس و عقل و قلب را معتبر می‌دانستند، با این تفاوت که برخی از آن‌ها بیشتر درباره حس و عقل سخن گفته‌اند (فارابی و ابن‌سینا)، برخی به شهود قلبی توجه ویژه کرده‌اند (سهروردی) و برخی نیز میان حس و عقل و قلب و شهود وحیانی پیوند برقرار ساخته (ملاصدرا) و از هر سه بهره برده‌اند.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۳)

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: او عقل را تنها مرجع شناخت نمی‌دانست و همچنین عقل را منشأ شهود نمی‌پنداشت.

گزینه «۳»: شیخ اشراق در فلسفه نیز شخصیت مهمی به شمار می‌رود.

گزینه «۴»: زبان سهروردی زبان فلسفی بود و شهودات خود را به زبان استدلالی و فلسفی بیان می‌کرد، نه زبان شعری. (زبان شعری مربوط به پارمنیدس بود.)

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تالیفیه معرفت، صفحه ۶۲)

**۱۸۶- گزینه «۴»**

(مهمد کرمی نیا - رختستان)

از نظر پوزیتیویست‌ها، اگر امری قابل بررسی تجربی نباشد، معنا ندارد و اگر با تجربه اثبات نشود، ارزش معرفتی نخواهد داشت. پس ملاک «معناداری»، قابلیت بررسی با تجربه و ملاک «ارزش معرفتی داشتن» اثبات تجربی است.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تالیفیه معرفت، صفحه ۶۵)

**۱۸۷- گزینه «۲»**

(کتاب آبی پیمان‌های)

**تشریح سایر گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: هر فرد متناسب با ویژگی‌های خود درباره امور به شناخت می‌رسد که با شناخت فرد دیگر متفاوت است.

گزینه «۳»: بر اساس این دیدگاه ممکن نیست بتوان به نظر واحدی رسید و هر کس به شناختی می‌رسد که با فردی دیگر متفاوت است.

گزینه «۴»: فرد نسبی‌گرا حداکثر می‌تواند بگوید «من در این وضعیت، فکر می‌کنم فلز بر اثر حرارت منبسط می‌شود.»

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تالیفیه معرفت، صفحه ۶۶)

**۱۸۸- گزینه «۳»**

(کتاب آبی پیمان‌های)

ملاصدرا در کتاب «اسفار» می‌گوید:

«افسوس به حال فلسفه‌ای که قوانین آن مطابق کتاب و سنت نباشد.»

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تالیفیه معرفت، صفحه‌های ۶۲ و ۶۳)

**۱۸۹- گزینه «۱»**

(همیر سوربان)

گرچه توجه خاص به تجربه، سبب رشد دانش‌هایی از قبیل فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی و پزشکی شد (فواید محوریت مطلق قراردادن تجربه)، اما بی‌مهری به تفکر عقلی، اشکالات نظری متعددی را پدید آورد. یکی از این اشکالات، محدودیت‌های روش تجربی بود که نمی‌توانست پاسخگوی سؤال‌های مهم انسان باشد. این مسائل هم در حیطه علوم مثل اخلاق و برخی علوم انسانی بود و هم در حیطه مسائل فلسفی.

**۱۸۲- گزینه «۱»**

(مهمد کرمی نیا - رختستان)

سهروردی بنیان فلسفی خویش را مبتنی بر الهامات شهودی بنا کرده بود، نه معارف وحیانی. (رد گزینه «۲») و معتقد بود که فیلسوف حقیقی باید اهل سیر و سلوک قلبی نیز باشد. از نظر او، راه و روش اصیل و فلسفی برای کشف اسرار الهی، همراه‌شدن سیر و سلوک قلبی و معرفت شهودی با شناخت و استدلال عقلی است. (رد گزینه‌های «۳» و «۴»)

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تالیفیه معرفت، صفحه ۶۲)

**۱۸۳- گزینه «۲»**

(علی معزی)

در دوره پیش از سقراط، معرفت‌شناسی به صورت مستقل مطرح نبود و در ضمن سایر مباحث فلسفی به آن پرداخته می‌شد. در آن زمان اکثر اندیشمندان با آن‌که به حس و شناخت حسی اهمیت زیادی می‌دادند، اما برای شناخت عقلی نیز اعتبار قائل بودند. در کل این تمایز میان عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی، پس از عصر جدید در اروپا شکل گرفت و شکاف میان این دو گروه تشدید شد، وگرنه در دوران باستان این تمایز به این شکل وجود نداشت. یکی از ملزومات تبحر در دانش فلسفه، آگاهی دقیق و عمیق به همین فراز و فرودهای معرفت و ابزارهای آن در ادوار مختلف تاریخ فلسفه است که به اختصار می‌شود آن را تاریخچه معرفت‌شناسی نامید.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تالیفیه معرفت، صفحه‌های ۵۹ تا ۶۱ و ۶۴ و ۶۵)

**۱۸۴- گزینه «۱»**

(فیروز نژادنهف - تبریز)

اشتراک نظر افلاطون و پارمنیدس در این است که هر دو معتقدند که عالم معقول (یعنی آنچه با عقل ادراک می‌شود)، عالم ثبات است و بنابراین برای این عالم ارزش بیشتری قائل هستند.

**بررسی سایر گزینه‌ها:**

گزینه‌های «۲» و «۴»: پارمنیدس شناخت حسی را کلاً نامعتبر می‌دانست ولی افلاطون معتقد بود که این نوع از شناخت نیز با این که ارزش کم‌تری و پایین‌تری نسبت به شناخت عقلی دارد اما معتبر است.

گزینه «۳»: افلاطون منکر وجود حرکت در عالم هستی نیست، ولی آن را مختص عالم محسوس می‌داند.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تالیفیه معرفت، صفحه‌های ۵۹ تا ۶۱)

**۱۸۵- گزینه «۲»**

(موسی سپاهی - سراوان)

سهروردی در نظام فلسفی خود سعی می‌کند آنچه را شهود کرده، تبیینی عقلی و استدلالی کند و نظام فلسفی خود را بر این الهامات مبتنی می‌دارد. در نتیجه آغازگاه نظام فلسفی او، شهود است نه استدلال عقلی.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: پوزیتیویسم دو مشکل اصلی را پدید آورد. یکی محدودشدن موضوعاتی که بشر می‌توانست بر اساس اثبات‌گرایی به آن‌ها بپردازد (مثلاً به موضوعات مهمی مثل نیاز جهان به مبدأ و خدا و وجود عوالمی غیر از عالم طبیعت و اساس خوب و بدهای اخلاقی نمی‌توانست بپردازد) و دیگری تفاوت تجربه‌ها با هم و احتمالی‌بودن نتایج که به طور کلی می‌توان آن‌ها را خطاهای این روش معرفتی نامید. این معضلات منجر به پدیدآمدن جریان نسبی‌گرایی شد که انتظار نداشتند شناخت تجربی آنان را به واقعیت مطلق برساند بلکه توقع آنان فقط همین بود که به یک معرفت نسبی (نسبت به شخص شناسنده و موقعیت شناسایی) دست یابند.

گزینه‌های «۳» و «۴»: تجربه‌گرایان پیشین گزاره‌های عقلی محض (مستقل از حس و تجربه) را نمی‌پذیرفتند (تصدیق نمی‌کردند) ولی پوزیتیویست‌ها یک گام فراتر رفتند و علاوه بر اینکه تنها راه رسیدن به شناخت و معرفت را تجربه می‌دانستند، معتقد بودند که اصولاً آن دسته از مفاهیم و گزاره‌ها که تجربه‌پذیر نیستند و از طریق تجربه نمی‌توانند مورد بررسی و ارزیابی قرار بگیرند، بی‌معنا هستند (قابل تصور به نحوی که ناظر به واقعیت باشند، نیستند). بنابراین دیدگاه، مفاهیمی مانند خدا، اختیار، نفس و روح که تجربه درباره‌ی نفی یا اثبات آن‌ها نمی‌تواند نظر دهد، معنای روشنی ندارند (اشکال در حوزه تصور). لذا اصولاً قابل بررسی علمی نیستند. در نتیجه پوزیتیویست‌ها به جای بررسی کردن دغدغه‌های مهمی مثل خدا، اختیار، نفس، اخلاق، عوالم غیرمادی و ... صورت این مسائل را پاک می‌کردند و می‌گفتند این امور اصلاً معنای ناظر به واقعیتی ندارند که قابلیت بحث علمی داشته باشند.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۵ و ۶۶)

۱۹۰- گزینه «۱»

(مسین آفونری راهنمایی)

اثبات‌گراها به علت این که مفاهیمی مثل روح، تجربه‌پذیر نیستند و از طریق تجربه (شناخت تجربی) نمی‌توان مورد ارزیابی علمی (نفی و اثبات) قرارشان داد، اعتقاد داشتند این مفاهیم بی‌معنا هستند. پس با تجربه نمی‌توان روح را رد کرد؛ همین‌طور که نمی‌توان آن را اثبات کرد.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۵)

اقتصاد

۱۹۱- گزینه «۲»

(آفرین سایبری)

چگونگی افزایش نقدینگی در کشور، ساز و کار نسبتاً پیچیده‌ای است. افزایش نقدینگی معمولاً ناشی از عملکرد بانک‌هاست.

بررسی قسمت دوم سؤال:

گزینه «۱»: نادرست است.

چک پول + سپرده‌های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول  
(چک پول + سپرده‌های دیداری) - حجم پول = اسکناس و مسکوکات ⇒  
گزینه «۲»: نادرست است.

حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه پول  
گزینه «۳»: صحیح است.

شبه پول + حجم پول = نقدینگی  
حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه پول  
(حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت) + حجم پول = نقدینگی ⇒  
گزینه «۴»: صحیح است.

شبه پول + حجم پول = نقدینگی  
شبه پول - نقدینگی = حجم پول ⇒  
(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۹۸)

۱۹۲- گزینه «۴»

(اسان عالی‌نژاد)

نرخ تورم در کشور A:

$$\frac{62,100 - 54,000}{54,000} \times 100 = \frac{8,100}{54,000} \times 100 = 15 \text{ درصد}$$

درصد  $30 = 15 \times 2 = 2 \times A$  = نرخ تورم در کشور B

$$\Rightarrow \frac{30}{100} = \frac{79,690 - x}{x} \Rightarrow \frac{3}{10} = \frac{79,690 - x}{x}$$

$$\Rightarrow \frac{3}{10}x = 79,690 - x$$

$$\Rightarrow \frac{3}{10}x + x = 79,690 \Rightarrow \frac{13}{10}x = 79,690$$

$$\Rightarrow x = \frac{79,690}{13/10} = 61,300 \text{ تومان}$$

راه‌حل ساده‌تر:

نرخ تورم برابر با ۳۰ درصد است که به‌صورت اعشار می‌شود:  $3/10$  و سپس

با یک جمع می‌کنیم و برابر می‌شود با:  $13/10$

حال دو تا حالت پیش می‌آید:

حالت اول:

قیمت سال جدید را داریم و باید قیمت سال قبل را به‌دست بیاریم. در این

حالت باید قیمت سال جدید را بر عدد به‌دست آمده ( $13/10$ ) تقسیم کنیم:

$$\frac{79,690}{13/10} = 61,300 \text{ تومان}$$



حالت دوم:

قیمت سال قبل را داریم و باید قیمت سال جدید را به دست بیاریم. در این حالت باید قیمت سال قبل را در عدد به دست آمده (۱/۳) ضرب کنیم. (که این مسئله براساس حالت اول است.)

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۱۰۱)

۱۹۳- گزینه «۲»

(الف)

جمعیت زیر ۱۵ سال + جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل

جمعیت زیر ۱۵ سال - جمعیت کل = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر  $\Rightarrow$

نفر  $2,430,000 = 3,255,000 - 825,000 =$  جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت غیرفعال + جمعیت فعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت غیرفعال - جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت فعال

نفر  $2,095,000 = 2,430,000 - 335,000 =$  جمعیت فعال  $\Rightarrow$

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

جمعیت شاغل - جمعیت فعال = جمعیت بیکار  $\Rightarrow$

نفر  $838,000 = 2,095,000 - 1,257,000 =$  جمعیت بیکار

$100 \times \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} =$  نرخ بیکاری

درصد  $40 = \frac{838,000}{2,095,000} \times 100 =$  نرخ بیکاری

(ب)

با استخدام (مشغول به کار شدن) ۴۱,۹۰۰ نفر، تعداد بیکاران کاهش خواهد یافت، در نتیجه خواهیم داشت:

نفر  $796,100 = 838,000 - 41,900 =$  جمعیت بیکار جدید

$100 \times \frac{\text{جمعیت بیکار جدید}}{\text{جمعیت فعال}} =$  نرخ بیکاری جدید

درصد  $38 = \frac{796,100}{2,095,000} \times 100 =$

**نتیجه:** در این حالت جمعیت فعال بدون تغییر باقی می ماند. چراکه جمعیت فعال از مجموع تعداد شاغلان و بیکاران به دست می آید، با توجه به صورت سؤال جمعیتی از بیکاران کاسته و به شاغلان افزوده می شود اما مجموع آن ها بدون تغییر باقی می ماند.

(اقتصاد، رکور، بیکاری و فقر، صفحه های ۱۵ و ۱۶)

۱۹۴- گزینه «۳»

(سارا شریفی)

الف) با پول می توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آن ها را با هم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاهای مختلف و تبدیل قیمت ها را به یکدیگر آسان می کند.

ب) علاوه بر مخارج روزمره، برخی مخارج غیرقابل پیش بینی وجود دارد. افراد پول هایی را که نزد خود پس انداز کرده اند، به عنوان وسیله حفظ ارزش در زمان لازم مورد استفاده قرار می دهند. این وظیفه زمانی تحقق می یابد که پول بتواند در مقابل سطح عمومی قیمت ها ارزش خود را حفظ کند.

ج) نقش اصلی پول در مبادلات، آسان سازی مبادله است.

د) امروزه پشتوانه پول ها، قدرت اقتصادی کشور است، نه طلا و ارزهای نگهداری شده نزد بانک مرکزی. در نتیجه اگر «بیت کوین» بخواهد به عنوان پول رایج در میان مردم شناخته شود باید مانند پول تحریری (چک)، خصوصیت اعتباری آن مورد قبول همه باشد.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۹۸)

۱۹۵- گزینه «۲»

(مهری ضیائی)

شاغلانی که در بخش غیررسمی اقتصاد قرار دارند، تحت پوشش بیمه نیستند. بنابراین به امید بهره مندی از بیمه بیکاری و ... با مأموران آمارگیری درباره وضعیت شغلی خود با صداقت برخورد نکرده و خود را بیکار معرفی می کنند. در نتیجه با بیش شماری نرخ بیکاری، وضعیت اقتصاد را بدتر از آنچه هست نشان می دهند.

(اقتصاد، رکور، بیکاری و فقر، صفحه ۸۶)

۱۹۶- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانهای - کنکور سراسری تیرماه ۱۴۰۳)

قیمت هر واحد کالا  $\times$  میزان کالای فروخته رفته (میزان کالای تقاضا شده) = درآمد

$Q \times P =$  درآمد در سال جاری

$C =$  هزینه های تولید در سال جاری

هزینه های تولید در سال جاری - درآمد در سال جاری = سود در سال جاری

$(Q \times P) - C =$  سود در سال جاری  $\Rightarrow$

تورم (افزایش سطح عمومی قیمت ها) در سال جاری باعث می شود هم قیمت هر واحد کالای تولیدی و هم میزان هزینه های تولید در سال آینده افزایشی به میزان ۳۲ درصد داشته باشند.

اگر تقاضا تغییری نکند در نتیجه میزان کالای به فروش رفته نیز تغییری نخواهد کرد. در نتیجه خواهیم داشت:

$Q \times (1/32) P = 1/32 (Q \times P) =$  درآمد در سال آینده

$1/32 C =$  هزینه های تولید در سال آینده

هزینه های تولید در سال آینده - درآمد در سال آینده = سود در سال آینده

پ) نقطه الف، روی نمودار A قرار دارد و بیانگر رفتار عرضه‌کنندگان (کارگران) در بازار است. در این نقطه سطح دستمزد ۲ میلیون تومان و تعداد نیروی کار حاضر به استخدام با این سطح از دستمزد برابر با صفر است. بنابراین مفهوم آن این است که در این سطح قیمت هیچ کارگری حاضر به انجام کار نیست.

(اقتصاد، رکود، بیکاری و فقر، صفحه‌های ۸۶ و ۸۷)

۱۹۹- گزینه «۳» (مهری ضیائی)

نکته: نرخ بهره پولی است که وام‌دهنده از وام‌گیرنده در ازای در اختیار گذاشتن منابع مالی خود در یک دوره زمانی مشخص دریافت می‌کند. این نرخ معمولاً به صورت سالانه و درصدی محاسبه می‌شود. نرخ بهره به عنوان هزینه وام‌گیری در نظر گرفته می‌شود.

وام‌های با نرخ بهره ثابت وام‌هایی هستند که در آن نرخ بهره وام برای کل مدت آن وام ثابت باقی می‌ماند، صرف نظر از اینکه نرخ تورم یا نرخ‌های بهره بازار تغییر کند. بنابراین وام‌گیرندگان در شرایط تورمی از وام با نرخ بهره ثابت سود می‌برند. در سایر گزینه‌ها، گروه‌ها از تورم متضرر می‌شوند.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۱۰۴)

۲۰۰- گزینه «۴» (کتاب آبی پیمان‌های - کنکور قارچ از کشور ۱۴۰۳)

زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها با کاهش سرعت آن، بانک مرکزی سیاست کاهش نقدینگی یا همان کاهش حجم پول در گردش را به کار می‌گیرد.

یکی از روش‌هایی که بانک مرکزی کشورها برای کنترل تورم و تنظیم نقدینگی در گردش به کار می‌گیرند، فروش اوراق مشارکت به مردم است که در این روش به‌طور مستقیم از مقدار نقدینگی در دست مردم می‌کاهد.

برای پاسخ به این سؤال باید به بررسی گزینه‌ها بپردازیم و ببینیم در کدام گزینه سیاست اعمال‌شده از سوی بانک مرکزی از حجم پول در گردش می‌کاهد. تنها مورد گزینه «۴» باعث کاهش نقدینگی می‌شود.

گزینه «۱»: نادرست است، کاهش نقدینگی صحیح است.

گزینه «۲»: نادرست است، تسهیل استفاده بیشتر از چک پول باعث افزایش حجم پول و به تبع آن منجر به افزایش نقدینگی می‌شود که صحیح نیست.

چک پول + سپرده‌های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول

گزینه «۳»: نادرست است، افزایش سپرده‌های دیداری باعث افزایش حجم پول و به تبع آن منجر به افزایش نقدینگی می‌شود که صحیح نیست.

چک پول + سپرده‌های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول

گزینه «۴»: صحیح است، محدود کردن افتتاح حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت باعث کاهش شبه‌پول و به تبع آن منجر به کاهش نقدینگی می‌شود که صحیح است.

حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه‌پول

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه‌های ۹۸ و ۱۰۳)

$$\Rightarrow 1/32C - 1/32(Q \times P) = \text{سود در سال آینده}$$

$$\text{سود سال قبل } 1/32 = 1/32((Q \times P) - C)$$

در نتیجه رقم سود عدد بزرگ‌تری خواهد بود (رد گزینه ۳). اما در گزینه‌ها ما نرخ سود را داریم. نرخ سود از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$1 = \frac{\text{سود سال قبل } 1/32}{\text{میزانی که فرد هزینه کرده است}} = \frac{\text{میزان سودی که فرد کسب می‌کند}}{1/32C}$$

در نتیجه نرخ سود تغییری نمی‌کند.

(اقتصاد، رکود، بیکاری و فقر، صفحه‌های ۸، ۹ و ۱۰۰ تا ۱۰۳)

۱۹۷- گزینه «۲» (مهری کاروان)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: بیکاری اصطلاحاً: این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. همچنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.

گزینه «۳»: بیکاری ساختاری: بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.

گزینه «۴»: بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

(اقتصاد، رکود، بیکاری و فقر، صفحه ۸۷)

۱۹۸- گزینه «۳» (آفرین ساپری)

الف) تقاضاکنندگان نیروی کار، صاحبان شرکت‌ها و کارخانه‌ها یا سرمایه‌گذارانی هستند که نیروی کار را استخدام می‌کنند و گاهی در اقتصاد به آن‌ها کارفرما هم می‌گویند. نمودار تقاضا (B) نزولی است. به این معنی که رابطه بین استخدام نیروی کار مورد نیاز کارفرمایان با دستمزد رابطه‌ای معکوس است. یعنی با افزایش دستمزد تقاضا برای نیروی کار، کاهش و با کاهش دستمزد تقاضا برای استخدام نیروی کار افزایش می‌یابد.

ب) در سطوح پایین‌تر از دستمزد تعادلی (بخش ۲) با مازاد تقاضا و کمبود عرضه مواجه هستیم. مازاد تقاضا به این معناست که در این سطح کارفرمایان مایل به استخدام تعداد زیادی نیروی کار هستند. اما کارگران تمایلی به انجام کار با این سطح دستمزد کم ندارند.





# دفترچه پاسخ فرهنگیان

(تعلیم و تربیت اسلامی و هوش و استعداد)

۱۲ بهمن ماه ۱۴۰۳

انسانی

گروه آزمون

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

آدرس دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - بین صبا و فلسطین - پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی: ۰۲۱-۶۴۶۳

## تعلیم و تربیت اسلامی

## ۲۵۱- گزینه ۳»

(میثم هاشمی)

در گزینه ۳» هر دو مورد نادرست است؛ زیرا آدمی با عزم خودش آن چه که انتخاب کرده عملی می‌سازد نه با عزم دیگران، و هم‌چنین در محاسبه و ارزیابی، عوامل موفقیت یا عدم موفقیت شناخته می‌شود.

**تشریح گزینه‌های دیگر:**

گزینه ۱» مورد دوم، درست است.

گزینه ۲» هر دو مورد درست است.

گزینه ۴» هر دو مورد درست است.

(دین و زندگی، آهنگ سفر، صفحه‌های ۹۷ و ۹۹)

## ۲۵۲- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

برای حرکت در مسیر هدف، وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده و به مقصد رسیده‌اند، بسیار ضروری است؛ زیرا وجود این الگوها، اولاً به ما ثابت می‌کند که این راه موفقیت‌آمیز است، ثانیاً می‌توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آنان عمل کرد و از همه مهم‌تر این که می‌توان از آنان کمک گرفت و با دنباله‌روی (پیروی) از آنان سریع‌تر به هدف رسید.

(دین و زندگی، آهنگ سفر، صفحه ۱۰۱)

## ۲۵۳- گزینه ۲»

(میثم هاشمی)

**تشریح گزینه‌های دیگر:**

بعد از محاسبه، اگر معلوم شود که در انجام عهد خود موفق بوده‌ایم، خوب است خدا را سپاس گوئیم و شکرگزار او باشیم؛ زیرا می‌دانیم که او بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان‌هاست.

حضرت علی (ع) می‌فرماید: «زیرک‌ترین افراد کسی است که از خود و عملش بعد مرگ حساب بکشد».

(دین و زندگی، آهنگ سفر، صفحه‌های ۹۹ و ۱۰۰)

## ۲۵۴- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

اسوه بودن آن بزرگان مربوط به اموری که به‌طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می‌کنند، نیست؛ مانند وسایل حمل و نقل، امکانات شهری و ... بلکه اسوه‌بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و بارزش بوده‌اند. با گذشت زمان حتی درک بیشتری از آن‌ها نیز به دست آمده است مانند تقسیم اوقات پیامبر (ص) به سه قسمت.

(دین و زندگی، آهنگ سفر، صفحه ۱۰۲)

## ۲۵۵- گزینه ۲»

(یاسین ساعری)

استواری بر هدف، شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به آن هدف از آثار عزم قوی است.

(دین و زندگی، آهنگ سفر، صفحه ۹۷)

## ۲۵۶- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

امام علی (ع) می‌فرماید: «من حاسب نفسه وقف علی عیوبه و احاط بذنوبه و استقال الذنوب و اصلح العیوب: هر کس محاسبه نفس کند، بر عیب‌هایش آگاه می‌شود و بر گناهانش احاطه پیدا می‌کند و گناهان را جبران می‌کند و عیب‌ها را اصلاح می‌کند.» و در بیان دیگری می‌فرماید: «من حاسب نفسه، سَعِدَ: هر کس محاسبه نفس کند، خوش‌بخت می‌شود» جملات بعد از «من حاسب نفسه» آثار محاسبه نفس به شمار می‌رود.

(دین و زندگی، آهنگ سفر، صفحه ۱۰۰)

## ۲۵۷- گزینه ۳»

(یاسین ساعری)

خداوند در آیه ۱۰ سورة فتح می‌فرماید: «... و هر که به عهدی که با خدا بسته وفادار بماند، به‌زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد.»

(دین و زندگی، آهنگ سفر، صفحه ۹۸)

## ۲۵۸- گزینه ۱»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

تمایلات دانی، مانند تمایل به ثروت، شهرت، غذاهای لذیذ، زیورآلات و رفاه مادی که مربوط به بُعد حیوانی و دنیایی انسان است و وقتی به این تمایلات دست یابیم، از آن‌ها لذت می‌بریم و خوشحال می‌شویم و انسان‌ها به‌طور طبیعی به این امور میل دارند و علاقه نشان می‌دهند؛ زیرا این‌ها لازمه زندگی در دنیا هستند و بدون آن‌ها یا نمی‌توان زندگی کرد یا زندگی سخت و مشکل می‌شود.

(دین و زندگی، عزت نفس، صفحه ۲۰۱)

## ۲۵۹- گزینه ۳»

(میثم هاشمی)

**تشریح گزینه‌های دیگر:**

عزت از صفاتی است که قرآن کریم بیش از ۹۵ بار خداوند را بدان توصیف کرده است. (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

احادیث ذکرشده در صورت سؤال به‌ترتیب مربوط به دو مرحله تقویت عزت نفس، یعنی «توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او» و «شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک» است. (رد گزینه‌های ۱ و ۴)

(دین و زندگی، عزت نفس، صفحه‌های ۱۹۶، ۱۹۸ و ۱۹۹)

## ۲۶۰- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

عزت نفس، فقط پیمان با خدا را به دنبال دارد.

تسلیم و بندگی خداوند، عزت نفس را به دنبال دارد.

(دین و زندگی، عزت نفس، صفحه ۲۰۲)



## ۲۶۱- گزینه ۲»

(میثم هاشمی)

یکی از مهم‌ترین قدم‌ها در مسیر کمال، تقویت عزت نفس است. (رد گزیندهای ۱ و ۳)  
عزت از صفاتی است که قرآن کریم بیش از ۹۵ بار خداوند را بدان توصیف کرده است. معصومین بزرگوار (ع) این صفت را از ارکان فضایل اخلاقی دانسته‌اند که اگر در وجود ما شکل بگیرد، مانع بسیاری از زشتی‌ها خواهد شد. (رد گزیندهای ۳ و ۴)  
اگر کالای گران‌قیمتی مانند طلا داشته باشیم، اما ارزش واقعی آن را ندانیم، به آسانی فریب می‌خوریم و آن را به بهای اندک می‌فروشیم اما اگر ارزش واقعی آن را بدانیم، آن را عزیز می‌شماریم و به قیمت واقعی می‌فروشیم.

(دین و زندگی ۲، عزت نفس، صفحه‌های ۱۹۶ و ۱۹۸)

## ۲۶۲- گزینه ۱»

(یاسین ساعری)

شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک: اگر کالای گران قیمتی مانند طلا داشته باشیم اما ارزش و قیمت آن را ندانیم، به آسانی فریب می‌خوریم و آن را به بهای اندک می‌فروشیم اما اگر ارزش آن را بدانیم، آن را عزیز می‌شماریم و به قیمت واقعی می‌فروشیم و بهایی برابر با ارزش آن به دست می‌آوریم.  
از همین رو خداوند خطاب به انسان فرموده: «ای فرزند آدم، این مخلوقات را برای تو آفریدم و تو را برای خودم» و حضرت علی (ع) می‌فرماید: «آنه لیسَ یأنفسکم ثمنٌ إلا الجنة ... همانا بهایی برای جان شما جز بهشت نیست پس خود را به کمتر از آن نفروشید.»

(دین و زندگی ۲، عزت نفس، صفحه‌های ۱۹۸ و ۱۹۹)

## ۲۶۳- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

عقل و وجدان یا همان نفس لوامه از انسان می‌خواهد در حد نیاز به تمایلات فروتر پاسخ دهد و فرصتی فراهم کند که تمایلات معنوی و الهی در او پرورش پیدا کند و آن زیبایی‌ها وجودش را فراگیرد. به تعبیر پیامبر اکرم (ص) جوان به آسمان نزدیک‌تر است؛ یعنی گرایش به خوبی‌ها در او قوی‌تر است.

(دین و زندگی ۲، عزت نفس، صفحه‌های ۲۰۱ و ۲۰۲)

## ۲۶۴- گزینه ۱»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

رسول خدا (ص) فرمودند: «راهنمایی‌کننده به راه خیر، مانند انجام‌دهنده آن است.»  
علم حقیقی، نگاه انسان را توحیدی می‌کند. در حدیث می‌خوانیم: «ثمره العلم معرفة الله: ثمره علم، شناخت خداوند است.»

(مهارت معلمی، ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۱۸، ۱۹ و ۲۴)

## ۲۶۵- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

قرآن کریم، درباره بعضی انسان‌ها می‌فرماید: «اولئك كالأنعام بل هم اضل: آن‌ها مثل حیوانات هستند، بلکه پست‌تر.» سپس دلیل انحراف آن‌ها را این‌گونه بیان می‌کند: «اولئك هم الغافلون.»  
غفلت انواعی دارد: عده‌ای، از توانمندی‌های خود غافل‌اند و نمی‌دانند که چه موجودی هستند.  
رسول خدا (ص) فرمودند: «بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»

(مهارت معلمی، ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۱۸ و ۲۱)

## ۲۶۶- گزینه ۴»

(یاسین ساعری)

سیزده آیه در قرآن به سؤال‌های مردم از پیامبر اکرم (ص) اختصاص یافته که با کلمه «یستلونک» همراه است. این نشان می‌دهد که پیامبر (ص) معلم مردم بوده است.  
تعلیم و تربیت، مبارک‌ترین کاری است که خداوند آن را بر دوش انبیا و اوصیا (ع) گذاشته است.

(مهارت معلمی، ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۱۷ و ۱۸)

## ۲۶۷- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

قائل نبودن به محدودیت جغرافیایی: «اطلبوا العلم و لو بالصین: دانش را بجوید، اگرچه در چین باشد.»  
«فبعث الله غرابا یبحث فی الأرض لیریه کیف یواری سوءة أخیه: پس خداوند زاغی را فرستاد که زمین را می‌کاوید، تا به او نشان دهد که چگونه کشته برادرش را بپوشاند او دفن کند.»

(مهارت معلمی، ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۲۵ و ۲۶)

## ۲۶۸- گزینه ۲»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

امام حسین (ع) به معلم فرزندش صد دینار هدیه داد و در پاسخ به اعتراض مردم فرمود: «این یقع هذا من عطائه یعنی تعلیمه: این مبلغ، در قبال تعلیمات او چه ارزشی دارد؟»  
«من عمل صالحاً من ذکر او انثی و هو مؤمن فلنحییته حیاة طیبة: هر کس کار شایسته‌ای کند، چه مرد یا زن، درحالی‌که مؤمن باشد، به زندگی پاک و پسندیده زنده‌اش می‌داریم.»

(مهارت معلمی، ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۱۹ و ۲۸)

## ۲۶۹- گزینه ۱»

(یاسین ساعری)

در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کار رفته ولی آنچه بیش از همه استفاده شده، تعبیر «یَعْلَمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است.

(مهارت معلمی، ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

## ۲۷۰- گزینه ۲»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

نشانه فقیه آن است که مردم را از شر دشمنانشان آزاد سازد: «و انقذهم من اعدائهم.»  
ناگفته پیداست که «ربوبیت» زمانی کامل است که بر اساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد که خداوند همه را دارد.

(مهارت معلمی، ارزش و امتیاز کار معلمی، صفحه‌های ۱۹ و ۲۴)

## استعداد تحلیلی

۲۷۱- گزینه «۳»

(ممید اصفهانی)

مشحون: پُر، لبریز، ملامال

(هوش کلامی)

۲۷۲- گزینه «۱»

(ممید اصفهانی)

شهروندانی که خشمگین بودند و برخی از ایشان به فکر پول دیجیتال افتادند.

(هوش کلامی)

۲۷۳- گزینه «۲»

(ممید اصفهانی)

بند دوم متن، پاسخ به این سؤال است که اگر وجهی فارغ از دولتها باشد، چگونه می توان آن را کنترل کرد؟

(هوش کلامی)

۲۷۴- گزینه «۴»

(ممید اصفهانی)

درباره کاهش یا افزایش ارزش پول دیجیتال یا نحوه ارتباط بانکداران خصوصی و دولتی، مطلبی در متن نیست ولی انگیزه ساخت ارز دیجیتال در متن هست: جداسازی پول از دولتها.

(هوش کلامی)

۲۷۵- گزینه «۳»

(کتاب استعداد تحلیلی هوش کلامی)

«پسته» و «بادام» هر دو از انواع خشکبار و همه خشکبارها خوراکی اند. بنابراین رابطه بین این کلمهها به ترتیب یادشده در گزینه «۳»، به آنچه در صورت سؤال نمودار شده است همانند است. در سایر گزینهها دقت کنید «شلیل» و «هلو» و «انار» از انواع هم نیستند، قرمز و سبز و زرد هر سه رنگ اند.

(هوش کلامی)

۲۷۶- گزینه «۳»

(کتاب استعداد تحلیلی هوش کلامی، بر اساس تکنور، رکنری سال ۹۲)

گزینه پاسخ، اساس استدلال صورت سؤال را زیر سؤال می برد: اگر قرار است خزه های دریایی نه از بین برنده دی اکسید کربن که صرفاً نگهدارنده آن باشند و در نهایت آن را به محیط بفرستند و باعث آلودگی شوند، چه فایده ای برای بهبود محیط زیست دارند؟

(هوش کلامی)

۲۷۷- گزینه «۲»

(کتاب استعداد تحلیلی هوش کلامی، بر اساس تکنور، رکنری سال ۹۲)

طبق گزینه پاسخ، مقایسه دو کشور و دو محصول با یکدیگر درست نیست، چرا که محصول ذرت در کشور «ب» به اندازه کشور «الف» به صرفه نیست. این بهترین گزینه است.

(هوش کلامی)

۲۷۸- گزینه «۲»

(فرزاد شیرمحمدی)

منعی برای کنار هم بودن «ب» و «ن» نیست، ولی چهار حرف «ز ذ ض ظ» نمی توانند کنار هم قرار بگیرند، چرا که خانه های عددی ۳، ۶، ۹ و ۱۲ به حرف های «ت»، «ف»، «ق» و «ن» اختصاص دارد.

(هوش منطقی و ریاضی)

۲۷۹- گزینه «۲»

(فرزاد شیرمحمدی)

حرف های «ت» و «ف» قطعاً کنار هم نیستند. حروف «ج ذ ب» نیز بی فاصله کنار هم نمی آیند، چرا که هیچ کدام «ت»، «ق»، «ف» و «ن» نیستند.

(هوش منطقی و ریاضی)

۲۸۰- گزینه «۲»

(فرزاد شیرمحمدی)

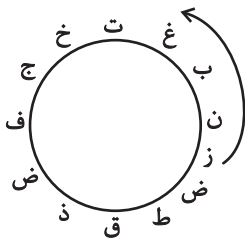
در ساعت یادشده، دو عقربه روی یکدیگرند و یک حرف را نشان می دهند.

(هوش منطقی و ریاضی)

۲۸۱- گزینه «۳»

(فرزاد شیرمحمدی)

حرف «ش» اصلاً در حروف نیست. بین «ن» و «ق» نیز حداقل باید دو حرف باشد ولی «زنیغ» ممکن است، مثلاً:



(هوش منطقی و ریاضی)

۲۸۲- گزینه «۲»

(ممید کنهی)

امیر در هر ساعت  $\frac{1}{12}$  کار را انجام می دهد. او در هشت ساعت،

$$8 \times \frac{1}{12} = \frac{2}{3}$$

نفر با هم، در یک ساعت  $\frac{1}{3}$  باقی مانده را انجام داده اند، یعنی:

$$\frac{1}{12} + x = \frac{1}{3} \Rightarrow x = \frac{1}{3} - \frac{1}{12} = \frac{1}{4}$$

پس زهرا و مینا در هر ساعت  $\frac{1}{4}$  از کار را انجام می دهند. پس در چهار

ساعت به انجام کل کار می رسند.

(هوش منطقی و ریاضی)

۲۸۲- گزینه ۴»

(فاطمه راسخ)

تعداد پرتاب‌های دوامتیازی داده مفیدی نیست، از پرتاب‌های یک‌امتیازی هم اطلاعی نداریم! تعداد پرتاب‌های یک شخص خاص هم درصد پرتاب‌های درست تیم را معلوم نمی‌کند.

(هوش منطقی و ریاضی)

۲۸۴- گزینه ۱»

(ممیر کنهی)

اعداد بر اساس باقی‌مانده تقسیم آن‌ها بر عدد چهار تقسیم‌بندی شده است:

$$313,605,721 \rightarrow 1$$

$$160,508,404 \rightarrow 0$$

$$903,215,111 \rightarrow 3$$

$$726,814 \rightarrow 2$$

در نتیجه عدد خواسته شده باید در تقسیم بر ۴ باقی‌مانده ۲ داشته باشد.

(هوش منطقی و ریاضی)

۲۸۵- گزینه ۲»

(ممیر اصفهانی)

در الگوی صورت سؤال:

$$9-2=7, 2 \times 9=18, 9-5=4, 9 \times 5=45 \rightarrow 718445$$

$$6-3=3, 3 \times 6=18, 6-4=2, 6 \times 4=24 \rightarrow 318224$$

$$7-5=2, 5 \times 7=35, 7-1=6, 7 \times 1=7 \rightarrow 23567$$

$$8-4=4, 4 \times 8=32, 8-0=8, 8 \times 0=0 \rightarrow 43280$$

$$3-1=2, 3 \times 1=3, 3-2=1, 3 \times 2=6 \rightarrow 2316$$

(هوش منطقی و ریاضی)

۲۸۶- گزینه ۳»

(فاطمه راسخ)

هر دو قطعه روبه‌روی هم در شکل صورت سؤال، به این شکل قرینه یکدیگرند که دایره‌های رنگی به مربع‌های سفید تبدیل می‌شوند و دایره‌های سفید به مربع‌های رنگی

(هوش غیرکلامی)

۲۸۷- گزینه ۳»

(فاطمه راسخ)

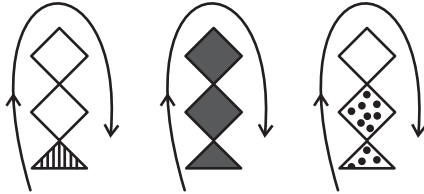
در انتقال از بالا به پایین در الگوی صورت سؤال، جهت شکل وسط  $180^\circ$  و جایگاه همه شکل‌ها قرینه می‌شود و رنگ داشتن یا نداشتن آن‌ها هم جابه‌جا می‌شود.

(هوش غیرکلامی)

۲۸۸- گزینه ۴»

(فاطمه راسخ)

شکل از سه طرح در قالب تشکیل شده است که با الگویی ثابت از چپ به راست در حرکتند:



(هوش غیرکلامی)

۲۸۹- گزینه ۴»

(ممیر کنهی)

در ساعت شنی اصولاً شن‌ها رو به پایین حرکت می‌کنند. در ساعت‌های شنی صورت سؤال که این قاعده در آن‌ها رعایت شده است کُد «الف» داریم و آن ساعت‌های شنی که خلاف قاعده‌اند کُد «ب» خورده‌اند. کدهای «ج» و «د» نیز به رنگ بالای ساعت مربوط است.

(هوش غیرکلامی)

۲۹۰- گزینه ۳»

(فرزاد شیرممدلی)

گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» به ترتیب نماها از جلو، راست و بالای حجم است.

(هوش غیرکلامی)

